No. 10. Donderdag 4 Maart 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„OOST EN WEST"

Leden, Afdeelingen, Hoofd- en Dagelijksch Bestuur.

(Vervolg).

De Vereeniging is zooveel mogelijk ingedeeld in afdeelingen.

De binnen het gebied eener afdeeling wonende leden der Vereeniging staan geldelijk en administratief onder het bestuur dier afdeeling. Voor studenten- of jongelieden-afdeelingen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. Deze kunnen zich rechtstreeks tot het Hoofdbestuur verhouden.

De buiten eene afdeeling wonende leden staan geldelijk en administratief onder het Hoofdbestuur der Vereeniging. Bij verhuizing uit eene afdeeling kan men echter aan het Hoofdbestuur het verzoek doen lid dier afdeeling te blijven.

Het grensgebied der afdeelingen werd als volgt vastgesteld:

AMSTERDAM met Sloten, Nieuwer-Amstel, Ouder-Amstel, Watergraafsmeer en Diemen;

APELDOORN met Beekbergen, Loenen en Loo;

ARNHEM met Elst, Oosterbeek, Heelsum, Rosendaal, Westervoort, Wageningen, Rhenen, Velp, De Steeg en Renkum;

BREDA met Ginneken, Princehagen en Teteringen;

DEVENTER met Twello, Terwolde, Wilp en Diepenveen;

's-GRAVENHAGE met Scheveningen, Voorburg, Rijswijk en Wassenaar;

GRONINGEN met de provincie;

HAARLEM met Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, Schoten en Velzen;

LEIDEN met Oegstgeest, Zoeterwoude en Leiderdorp;

NIJMEGEN met Mook en Middelaar, Beuningen, Hatert, Hees, Neerbosch, Ubbergen, Beek, Berg en Dal, Erlecom, Kekendom, Lenth, Ooy, Sersingen, Heumen, Malden, Wijchen, Niftrik en Weert;

ROTTERDAM met Schiedam, Vlaardingen, Hoek van Holland, Maassluis, Overschie, Hilligersberg en Schiebroek;

UTRECHT met de Bildt, Doorn, Huis ter Heide, Bosch en Duin, Doedenscheweg, Amersfoort, Zeist, Driebergen en Baarn.

Leden, wonende buiten deze gebieden, ressorteeren dus rechtstreeks onder het Hoofdbestuur. Geschillen daaromtrent worden door het bestuur beslist.

Verder heeft de Vereeniging eene studenten-afdeeling te Leiden, terwijl zich de vereeniging Landbouw-Museum te Deventer bij haar aansloot.

Iedere afdeeling kiest haar eigen bestuur, hetwelk deze afdeeling zelfstandig vertegenwoordigt, echter alleen in zaken uitsluitend de afdeeling betreffende.

Het huishoudelijk reglement en de statuten der afdeelingen, evenals alle wijzigingen of aanvullingen daarvan, behoeven de instemmingen van het Hoofdbestuur.

Het doel, de taak der afdeelingen is dezelfde als die der vereeniging zelve: den band tusschen Moederland en Koloniën versterken, wederzijdsche belangen bevorderen en last not least, door versterken der afdeelingen de Vereeniging sterker maken en tot krachtig werken in staat stellen.

De afdeelingen zijn de wortels, het Hoofdbestuur de stam, de verschillende instellingen en commissies de twijgen op dien stam ontsproten, waarvan de ontwikkeling tot krachtige takken afhangt van het gevoed worden van den stam door de wortels. Voeren deze geen sappen aan, dan kan de stam zich niet ontwikkelen, de ontsproten twijgen zouden verdorren. Dus niet de afdeelingen ieder op zichzelf en voor

zichzelf, doch allen voor één en één voor allen, ter wille van ons schoone en sympathieke doel!

(Slot volgt).

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur:
De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Opleiding voor Indische Culturen.

Het Studiefonds van de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer, dat jongelui van goeden ijver en goeden aanleg financieel steunt door geld ter leen te verstrekken om hun de opleiding voor assistent bij de Indische culturen mogelijk te maken, mocht dezer dagen het zeer welkome bewijs van instemming met haar streven ontvangen door de ruime gift van ƒ 6000, door de Deli Maatschappij te Amsterdam geschonken. Reeds vroeger hebben andere maatschappijen als de Handelsvereeniging Amsterdam, de Klattensche Cultuur Maatschappij enz. het Studiefonds krachtig gesteund.

Dit moge een bewijs zijn, dat de cultuurmaatschappijen gaarne opgeleide werkkrachten willen hebben, en dat dus voor flinke Nederlandsche jongelui wegen genoeg openstaan om zich een goede toekomst bij de Indische culturen te verzekeren.

De Vierde Nederlandsche Jaarbeurs.

23 Februari. 'n Prachtdag! Utrecht, voor wat betreft de omgeving der terreinen van de Jaarbeurs en de straten, welke deze verbinden, in feestdos. Van uit den stompen spits der Domtoren vlaggen naar de vier windstreken.

De monsterkamers, standgebouwen enz. bevinden zich op het Vredenburg, de Neude, St. Janskerkhof, Lucas Bolwerk, Tivoli en de Maliebaan, respectievelijk voor verschillende groepen. De terreinen zijn door eene hoofdstraat verbonden, waarover smalle witte doeken gespannen, waarop aanwijzingen, en omdat men daarvoor toch omhoog moest zien, dergelijke doeken met allerlei reclame-annonces.

Om half 10 vereenigden de genoodigden zich in den Stadsschouwburg, waarna om 10 uur verschillende autoriteiten op het podium verschenen, waaronder werden opgemerkt de Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel IJsselsteyn; Arbeid, Aalberse; Buitenlandsche Zaken, van Karnebeek. Voorts de voorzitters der Eerste en Tweede Kamer, verschillende Kamerleden, de Commissaris der Koningin in Utrecht, leden van de Provinciale Staten en den Gemeenteraad, enz.

Na een woord van welkom tot de aanwezigen zette de burgemeester, mr. J. P. Fockema Andreae, uiteen, dat de Raad van Beheer het zijn plicht had geacht om, niettegenstaande den minder gunstigen economischen toestand, de vierde Jaarbeurs voor te bereiden. Door den dood van den leidenden stuwkracht mr. Van Zijst, was spr. voor diens functie ingevallen en had met trots zijn ambt aanvaard in 't belang van de Jaarbeurs en van Utrecht.

De redenaar bracht vervolgens dank aan allen, die aan de Beurs weder steun hebben verleend en gewaagde daarbij met groote ingenomenheid van het plan, dat prinses Juliana den eersten steen voor het nieuwe permanente gebouw zal leggen. (Hetgeen den 23en d.a.v. plaats vond, G.).

Het aantal inzenders is kleiner dan 't vorige, doch grooter dan in 't tweede jaar der Jaarbeurs, ongeveer 1100. Een monsterkamer, die in 1919 ƒ 375 aan huur deed, kostte nu ƒ 500.

Al is men voor de toekomst besloten tot internationalisatie, dit jaar is het nog de Nederlandsche industrie alleen, welke er hare krachten toont. Echter verschillende buitenlandsche mogendheden zonden hare vertegenwoordigers, bij wie men algemeene inlichtingen op handels- en industrieel gebied kan bekomen.

Spr. besloot met van harte den wensch uit te drukken, dat de vierde Nederlandsche Jaarbeurs rijke vruchten moge afwerpen en dat de gedachten omtrent een sterk opgaande lijn in de ontwikkeling van Nederlandsche Jaarbeurs en Nederlandsche industrie beide werkelijkheid moge worden!

Minister van IJsselsteyn wees er daarna op, hoe de instelling, gesticht in de moeilijkste jaren, zich niettemin ontwikkeld heeft tot het krachtige lichaam dat straks het vaste Jaarbeursgebouw zal beheeren.

Niet zonder zorg is de toekomst voor onze industrie. Moeilijkheden, waaraan men voorheen niet dacht, veroorzaken, dat de exportnijverheid bange tijden doormaakt. Spr. wees op de daling van den wisselkoers en de stijging der kolenprijzen, terwijl telkens andere moeilijkheden zich voordoen. Toch kan er blijvend gerekend worden op de ontembare energie op het doorzettingsvermogen van ons volk.

Het instituut der Jaarbeurzen is een der middelen om te trachten eenige bezwaren, waaronder de industrie gebukt gaat, te overwinnen. Het vormt niet alleen het jaarlijksche vereenigingspunt tusschen de industrieelen en hun afnemers hier te lande, maar tracht nieuwe débouché's te zoeken en te openen. Bij de vervulling dier grootsche taak deinst het bestuur der Jaarbeurzen niet terug, noch voor financieele moeilijkheden, noch voor de ongunstige vooruitzichten. Spr. betreurde met den vorigen spreker den dood van mr. van Zijst, doch uitte de overtuiging, dat zijn krachtige geest het bestuur zou stalen bij het voortzetten van het door hem begonnen werk.

Met den wensch, dat de volgende Beurs geopend zal worden in het groote vaste gebouw, dat het beste bewijs van het vertrouwen is, dat èn 't bestuur in Utrecht èn 's Lands Regeering in het instituut hebben, verklaarde spr. de Vierde Nederlandsche Jaarbeurs geopend.

Hierna had een rondgang over de Beursterreinen plaats.

Nu denke men zich de monsterkamers niet als kramen of étalages. 't Zijn afgesloten vertrekken, als 't ware kantoortjes, waar men zaken kan afsluiten en tevens de monsters zien. Alleen in de standgebouwen vindt men open étalages of tafelvlakken, waar men er langs wandelende een vrij overzicht heeft. Een Jaarbeurs is geen Tentoonstelling, doch eene beurs, waar zakendoenden elkaar ontmoeten op hun eigen terrein en in hun eigen branche. G.

(Wordt vervolgd).

Losse Opmerkingen.

XVI.

25 Februari j.l. gaf de Haagsche Kunstkring een Indischen avond, die tot berstens toe gevuld was met een kunstminnend publiek, dat in een temperatuur om in damp over te gaan zichzelf nekkramp bezorgde om *Jodjana* te zien dansen.

Er werden verzen van *Noto Soeroto* voorgedragen — heel mooi — die een klaphulde bezorgde aan den bescheiden Javaan, die onze taal zoo meesterlijk onder de knie heeft!

Er werden Oostersche liederen gezongen door *Arie Vadèsta* met een W e s t e r s c h e stem; en — hoe goed die stem ook was — het typisch Indische cachet kon aan die liederen *niet* gegeven worden. Het was een min of meer zonderlinge imitatie van een kunst, die niet hooger of lager staat dan het Westersche lied, maar die er *naast* staat; geheel anders!

Maar de „massa" was opgekomen voor de exotische dansen. En die waren echt en hoogst interessant, terwijl de piano-begeleiding het Oosten vrij zuiver imiteerde.

Des nachts — vermoedelijk tengevolge van die tropische hitte — had ik een droom......

Ik droomde dat ik kon dansen — als Jodjana — en dat ik optrad in de groote theaters van het Westen. Avond aan avond trok ik stampvolle zalen; de menschen betaalden krankzinnige prijzen: de theater-directeuren stonden en file onder mijn hotel-balcon om contracten af te sluiten.

In twee, drie theaters trad ik soms op één avond

op. In Parijs — per auto mij verplaatsende van A. naar B., alwaar ik nà de pauze tien minuten moest dansen — werd ik gevolgd door een onafzienbare stoet bewonderaarsters en bewonderaars in motorrijtuigen, die achter mij aan snorden om ook in dat tweede theater mijn kunst te savoureeren.

Ik werd meermalen bedolven onder bloemen en... couverts...

Al mijn tooneel-requisieten en garderobe droeg ik bij mij in een paar handkoffertjes; ik was m'n eigen impressario en administreerde mijn eigen boeltje; en...... ik liet ze b e t a l e n!!

Na verloop van één jaar bracht ik in het Oosten eenige millioenen terug, om daar......

. . . .

De heer *Jodjana* vergeve mij, dat ik hier op zoo Westersch-materialistische wijze over zijn Oostersche „kunst" schrijf!

Het was máár een droom......

* * *

Eenige cijfers uit de begrooting voor 1920 van het zelfbestuur Solo:

Aan den Soenan	*f*	715.099
„ zoons, dochters en verdere familieleden	„	282.744
„ abdi dalem en vrouwelijke dienaren	„	70.497
„ abdi dalem pradjoerit	„	53.579
„ id. kadipaten	„	115.060
Totaal	*f*	1.236.979

De begrooting sluit met een totaal, zoowel aan inkomsten als uitgaven, van *f* 5.424.120.—, zoodat er een aardig percentage afgaat voor het hof.

Het officieele gedeelte van het huis van den Rijksbestuurder zal op 's Rijkskosten worden gemeubeld, waarvoor een Semarangsche firma *f* 25.000 zal rekenen.

Aangezien op de begrooting uitgaven moesten voorkomen, verband houdend met de huidige tijdsomstandigheden, n.l. *f* 25.000 voor reliefworks, *f* 21.000 aankoop zaadpadi en *f* 85.000 duurtetoeslag, moest de post „Openbare werken" met *f* 130.000 bezuinigd worden.

Oude bruggen, enz. moeten dan nog maar een poosje mee, nadat ze wat zijn opgelapt!

Voor Djokja is de verhouding nog wat ongunstiger; daar gaat de helft heen aan het Hof en de Kepatihan.

* * *

In No. XIV (Kol. Weekblad van 6 November '19) had ik het over dure hotelprijzen, in verband met het feit, dat voor Soewardi en gezin voor 2 dagen in een eenvoudig pension *f* 54 moest worden neergeteld.

„Hotel des Indes" sloeg 8 Januari j.l. de prijzen der kamers op met *f* 2.50 voor één persoon en *f* 6 voor twee personen per dag. O.a. omdat het vleesch zoo duur is geworden?

Als men dus samen logeert schijnt méér vleesch gegeten te worden dan als solitaire!

Intusschen brengt die opslag per maand een kleine *f* 10.000 méér in het laadje en dat heeft Hotel des Indes met z'n 25 pCt. dividend hard noodig.

Op 1 Januari j.l. ging „Grand Hotel Java" over voor 1¼ millioen in handen van een Chineesche kongsi. De vorige eigenaar, de heer Smeets, verdiende aan die transactie een goede vijf ton.

Een paar dagen later bood een andere Chineesche kongsi *f* 1.600.000, doch de tegenwoordige eigenaars vragen 2 millioen.

In afwachting daarvan hebben zij het hotel verpacht aan den heer De Groot, ex-manager van het Hotel der Nederlanden, voor *f* 10.500 per maand; voedingsuitgaven, bediendenloonen, licht, belasting, enz. niet inbegrepen...... zoodat ze 10 pCt. maken zonder eenige zorg. Terwijl de pachter de prijzen een weinig opsloeg en op het eten zal bezuinigen.

In „Hotel der Nederlanden" zijn reeds vier of vijf eigenaren schatrijk geworden.

In Soerabaja idem, idem; in Semarang, Bandoeng, Djoedja, Solo, dito, dito.

Enz., enz., enz....... de Europeesche traktementen kunnen tegenwoordig wel een Westersch stootje verdragen.

* * *

In *de Beweging* treft men nu en dan suggestieve berichten aan, zonder commentaar, van onderstaand kaliber:

Rustig Egypte. — Een simpel telegram:

„Een nationalist pleegde een bomaanslag op den „premier. Deze was op weg naar het ministerie, toen „de aanvaller een bom naar hem wierp en een revol- „verschot op hem loste. Er werden drie revolvers in „zijn bezit gevonden."

„De Beweging" is geen nieuwsblad, maar een partij-orgaan...... der nationalisten.

En de partij verzekert herhaaldelijk, bij monde van D. D., Tjipto e.a., dat zij geen bloedige revolutie wenscht......

Oók bestreed Dr. Tjipto in den Volksraad — bij de militie-voorstellen — dat de Indiër er zooveel belang bij zou hebben dat Indië niet van overheerscher verwisselt!

Welke bestrijding steun vond bij den Hollandschen socialist, den heer Cramer!

Als Oost en West deze heeren eens tracteerde op een gratis reisje in Korea? Om een „studie" te maken van de „Japansche" manieren om bommenwerpende nationalisten „onafhankelijk" te maken......

Den Haag, 2 Maart 1920.

H. J. VERMEER.

Lezing over Suriname.

De heer W. D. H. Baron van Asbeck, oud-gouverneur van Suriname, hield 24 Februari j.l. om 8 uur 's avonds in de Oranje-Societeit eene lezing met lichtbeelden voor de afdeeling 's-Gravenhage.

Spr. besprak de verschillende cultures in Suriname en de oorzaken, die telkenmale tot mislukking leidden. De cacao en de lotenziekte, de bacoven- (pisang) en de sinaasappelcultures, die mislukten door de transportmoeilijkheden. En juist de sinaasappelcultuur beloofde zoo'n toekomst, omdat deze vruchten in Europa aankwamen, wanneer deze vruchten uit Zuid-Europa niet meer ter markt kwamen en onze eigen vruchten nog niet rijp waren. Verder de katoen, die naar Amerika gaat. Voor de toekomst beloven de cocospalmen, de cultuur van palmen voor „'t stroo" der hoeden en sisal (agave-vezels) succes. De Surinaamsche koffie is zeer goed, doch is de bes rijp, dan moet de pluk vlug plaats vinden, waarvoor dan dikwerf niet voldoende werkkrachten beschikbaar zijn. De Liberia-bes kan het 14 dagen houden en kan daarom met minder werkkrachten geplukt worden. Uitvoer van deze koffie had plaats naar Oostenrijk en Duitschland.

De oorspronkelijke bewoners van Suriname waren Indianen, nu uitgeweken naar 't Zuiden; in het gebergte en de bosschen. Het grootste deel der bevolking bestaat uit de met geweld geïmporteerde negers, hunne afstammelingen en de kleurlingen. De boschnegers zijn de afstammelingen van uitgeweken en gevluchte slaven, die in de bosschen hun toevlucht zochten en daar thans nog zich vrij en onafhankelijk gevoelen, hun eigen gouverneur en hoofden hebben, al erkennen zij 't koninklijk gezag en erlangen zij een koninklijke bevestiging hunner aanstelling.

Aan de kust vindt men als kolonisten Franschen, Zwitsers, Duitschers, Portugeezen, Chineezen en Hollandsche boeren. De eersten losten zich op in de bevolking. De Hollandsche boeren werden in 1845 aangevoerd, eerst door 't klimaat en de levensomstandigheden gedecimeerd, doch de overblijvenden en hunne afstammelingen pasten zich aan. Een dergelijke koloniseering, mits goed voorbereid, kan herhaald worden. De Chineezen werden handelaren.

Als werkkrachten wordt beschikt over Surinamers, Britsch-Indiërs en Javanen. De immigratie der Britsch-Indiërs hield op. Zij konden na afloop van hun contract terugkeeren, doch velen geven er

de voorkeur aan te blijven als vrije, kleine landbouwers. Den Surinamer trekt dat minder, niettegenstaande zij er door landbouwonderwijs toe worden opgewekt. Zij geven de voorkeur aan 't wonen in de stad als kleine beambten en politie-dienaren.

De bodem is vruchtbaar, doch eischt goede verzorging en draineering. Al trachten wij de kolonie te ontwikkelen, de stoffelijke uitwerking der genomen maatregelen is gering, tengevolge van den tragen aard der eigenlijke Surinamers. Al slaan de Regeering, de Roomsch Kath. missie en de Hernhutters de handen ineen, ter bereiking van het zoo gewenschte doel, 't zal tientallen jaren duren voor de bevolking op 't gewenschte peil zal zijn gebracht. Door de geringe ontwikkeling der bevolking kan zij op de door haar gekozen volksvertegenwoordiging geen contrôle uitoefenen.

Vervolgens gaf spr. een overzicht van het Bestuur, waarvoor wij verwijzen naar het artikel ,,Onze West en onze leden in de West'', Kol. Weekblad van 1 Jan. 1920, No. 1.

Zoolang de volksontwikkeling geen hooger peil zal hebben bereikt, kan er nog geen sprake zijn van gegemeentebestuur, decentralisatie en uitbreiding van kiesrecht. Spr. vergelijkt den toestand met die van Britsch-Guyana, waar 't laatste reeds plaats vond, doch daar is het geen couleur de rose.

Wat 't boschwezen betreft, werden goede houtsoorten langs de rivieren afgevoerd, doch het hout begint in de nabijheid er van schaars te worden; zoo gaat het ook met de balata (een rubbersoort), die hoe langer hoe verderopgezocht moet worden. De goudindustrie voldeed niet aan de hoog gespannen verwachtingen, toch is er goud. Met de bauxietexploitatie gaat het beter. Bij de verschillende exploitaties worden de werknemers beschermd tegen de werkgevers; echter ook 't omgekeerde heeft plaats. Ook de werknemers hebben hunne verplichtingen na te komen.

Wegen zijn er weinig, de rivieren met haar eigenaardige moeilijkheden, stroomversnellingen en vallen, vormen de hoofdverbinding. De spoorweg van Suriname naar de goudvelden stelt men zich in de toekomst voor doorgetrokken tot het Braziliaansche net.

Echter alle moeilijkheden ten spijt, Suriname *gaat* vooruit, vooral nu de scheepvaartmaatschappijen medewerken en er geregelde aanvoer van Javaansche werkkrachten plaats heeft. Na ommekomst van zijn contract voor 5 jaren, waarbij hij het in alle opzichten *beter* heeft dan in zijn dessa, staat hij voor de keus terugkeer naar zijn land, of eigen vrije landbouwer op eigen erf, en het grootste deel geeft aan dit laatste de voorkeur.

Met cijfers geeft spr. een treffend beeld van den vooruitgang van Suriname in de laatste jarenreeks.

Na de pauze werden een serie lichtbeelden vertoond: Paramaribo, de verschillende cultures, de kust-, savanna- en heuvelzônes, boschnegers en indianen met hunne dorpen en hutten, de rivieren met hare stroomversnellingen, het goudwasschen en verschillende bevolkingsgroepen.

Een warm applaus bedankte spr. voor zijn interessante en wetenswaardige voordracht. G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Inlandsche Ziekenverpleging.

Mevrouw S t o k v i s, die te Semarang ijvert voor de oprichting van een ziekenverpleging voor de Inlandsche en Chineesche bevolking, met gebruikmaking zoo veel doenlijk van Inlandsch personeel, schrijft aan de ,,Loc.'' o.m. dat zij — zonder verklaring of verontschuldiging door dr. Valk van de door haar genoemde feiten (zie Kol. Weekbl. dd. 27 Febr.), — het een hard en *onrechtvaardig* oordeel zou vinden, een oordeel dat zij niet onweersproken laten kan. Schr. vervolgt: ,,Wij allen, die in het belang van de Inlandsche ziekenverpleging werkzaam zijn, weten de groote moeilijkheden, die er aan zijn verbonden; wij herinneren ons nog maar al te goed, hoe een jaar of zes geleden de toestanden in de meeste Inlandsche hospitalen waren; hoe wel en wee van de patiënten afhing van volkomen onbeschaafde, ononwikkelde, ongeroutineerde, onbetrouwbare baboe-verpleegsters; hoe er geknoeid werd met de voorschriften; hoe de heele ,,verpleging'' één groote bespotting was van wat verpleging behoort te zijn. En wij weten ook, hoe enorm dat nu reeds in sommige inrichtingen verbeterd is, dank zij de werkzaamheid van een handjevol jonge Javaansche leerlingen en de leiding van enkele toegewijde, bekwame Europeesche verpleegsters, ofschoon deze opleiding iets nieuws en ongekends was in de Javaansche maatschappij. Zou men den ouden toestand terugwenschen? Begrijpt men wel goed, wat het zeggen wil, dat wij allen — dr. Valk óók — beginnen moesten met iets totaal nieuws; dat wij, door niet plotseling te veranderen omstandigheden als leerlingen kregen een klein aantal zeer jonge meisjes van omstreeks 16 jaar oud; dat deze jonge meisjes tehuis in het geheel geen leerschool hadden doorloopen van hard werken, van waken, van ernstigen verantwoordelijken arbeid; dat deze meisjes dikwijls kwamen en komen uit een milieu, waar de meest elementaire begrippen van hygiëne ontbreken, waar men geheel andere opvattingen heeft dan wij, Westerlingen, over ziek zijn en sterven: — en bedenkt men daar dan wel bij, dat deze kinderen onder zeer onvoldoende toezicht het nieuwe zware werk moesten leeren, omdat er haast geen Europeesche zusters waren die belangstelling hadden voor de ziekenverpleging van en door de Javanen?

Is het niet de fout der omstandigheden, méér dan die der Inlandsche leerling-verpleegsters, dat er dingen hebben kunnen gebeuren als Dr. Valk vermeldt? Zeker, er zijn fouten geschied, hier ook, ik ben nuchter genoeg om dat te erkennen; maar wij zullen — hoe wij zulke fouten ook betreuren — billijk genoeg blijven om in te zien dat wij het recht missen, op grond van die fouten de Inlandsche verpleegster omlaag te halen. Immers, wij hebben niet kunnen wachten, tot wij Inlandsche meisjes hadden, oud en wijs en ervaren en zelfstandig en ernstig genoeg om het moeilijke werk der zelfopoffering op zich te nemen; wij hebben niet kunnen wachten, tot wij voldoende Europeesche zusters hadden, die met toewijding en zorg ons steunen wilden bij de opleiding (moreel en technisch). Er was een noodtoestand, die verholpen moest worden. En ik geloof niet, dat Dr. Valk er verstandig aan gedaan heeft, en er de goede zaak mee heeft gediend, haar oordeel zoo, zonder meer, aan het publiek in handen te geven.'' Schr. besluit:

,,Had Dr. Valk liever er op gewezen, hoe dringend wij om Europeesche zusters verlegen zijn, om beschaafde en hoogstaande vrouwen, om ons te helpen bij het moeilijke maar mooie werk; had Dr. Valk liever eens de aandacht gevestigd op de verheugende feiten van vooruitgang, die er toch zeker bij haar ook wel te constateeren waren, gelijk ze bij ons tot onze groote vreugde *in ruime mate* te constateeren zijn! Dit zou de leerlingen (en de zusters-) tot opwekking en tot prikkel zijn geweest, en meer goeds gesticht hebben dan de tot verkeerd begrip en tot onjuist en venijnig oordeel leidende woorden van Dr. Valk.''

Een waardig protest.

Met waardeering maken wij — aldus de ,,Java Bode'' — melding van het feit, dat ook in den gemeenteraad van Batavia een krachtige stem zich heeft doen hooren tegen de handelwijze van den z.g. volksleider Abdoel Moeis. Forsch doch waardig, teekende de heer A. van Nieuwenhoven Helbach gisteravond in den gemeenteraad protest aan tegen de pogingen van het lid Abdoel Moeis om op de handelingen van het hoofd van gewestelijk bestuur een blaam te werpen. Scherp hekelde de heer Helbach de handelwijze van Abdoel Moeis, wien door den resi-

dent rijst werd verstrekt om deze tegen de maximum-prijs te verkoopen en die desondanks de rijst 41 cents per gantang hooger verkocht. Terecht wees dit raadslid er op, hoe weinig medewerking er is van Inlandsche zijde, wanneer de Europeaan het goed met de bevolking voorheeft.

Wij achten het scherpe verwijt van den heer Helbach aan het adres van Abdoel Moeis alleszins verdiend. Indien de Inlandsche vereenigingen eerlijk wenschen te strijden voor de belangen der bevolking, dienen wij leiders als Abdoel Moeis te desavoureeren en wel zoo spoedig mogelijk, opdat zij niet de sympathie en den steun van alle weldenkenden verliezen.

Moord op planters.

Op een gehouden vriendschappelijke bijeenkomst van de Zuid-Banjoewangi-planters werd de volgende motie aangenomen:

„De Zuid-Banjoewangi-planters, bijeen in de 14-daagsche bijeenkomst te Sawo Djadjar;

gelet op den kort geleden plaats gehad hebbenden moord op de onderneming „Kaliredjo", welke moord door een meer voldoend sterk politiekorps misschien had kunnen voorkomen;

in verband met het feit, dat de uitbreiding van de politie geen gelijken tred heeft gehouden met de vermeerdering van de bevolking, waardoor de veiligheid van persoon en goed zeer sterk is afgenomen;

achten de versterking van de politie in deze streek dringenden regeeringsplicht."

De heer Zentgraaf vermeldt deze motie in een zijner vier artikelen over „Banjoewangische zaken" in het „Soer. Hbld." en voegt hier o.a. aan toe: Teneinde ook den elders wonenden planter in de gelegenheid te stellen een oordeel te vellen en zijn richting af te teekenen, zijn wij verplicht nog even terug te komen op de oorzaken van den moord op den ongelukkigen Peters, hoezeer wij dit om diverse redenen liever achterwege hadden gelaten. Het geldt hier echter de afschuwelijke slachting van een Europeeschen employé, die als een sympathiek mensch bekend stond en het is de plicht van den journalist, om met zoo groot mogelijke duidelijkheid de oorzaak van dit drama aan te wijzen.

Wij aarzelen geen moment met als oorzaak te noemen: de wantoestanden, welke zich al sinds jaar en dag op de onderneming „Kaliredjo" hebben ontwikkeld. Op „Kaliredjo" kon allerlei geboefte, dat op andere ondernemingen niet gewild meer was, nog terecht, terwijl de op deze onderneming geboden gelegenheid tot dobbelen — althans het niet tegengaan daarvan — magnetisch werkt op allerlei slecht volk. Aldus werd „Kaliredjo" de plaats, waar de criminaliteit het sterkst tot uiting m o e s t komen. De feiten zijn daar om dit te bewijzen. Een paar jaar geleden werd op „Kaliredjo" de opzichter Meyer vermoord. Daarna werd door volk van dezelfde onderneming, een afschuwelijke roofmoord gepleegd, waarbij een Inlandsch handelaar en een kind werden geslacht. Verder is een mandoer dier onderneming afgemaakt, terwijl ten slotte de heer Peters als slachtoffer viel.

En het duidelijkst spreekt het volgende: dat de troep moordenaars bijna geheel bestond uit lieden, die indertijd van een naburige onderneming zijn weggezonden, omdat zij zulke boeven en dobbelaars waren!

Men dient daarbij in het oog te houden, dat de mentaliteit van het volk zich in ongunstigen zin wijzigde, en nog steeds wijzigt. Er wordt als gevolg hiervan ook door den Mandoereeschen koelie niet zoo lang meer geaarzeld met het aanranden van den Europeaan. Om futiliteiten steekt hij thans de hand uit naar den blanke.

Hoe het mogelijk kon zijn, dat niet reeds dadelijk na de vroegere moorden, welke iederen ingewijde het bestaan van wantoestanden op „Kaliredjo" duidelijk moeten hebben aangetoond, zuiverend op die onderneming is opgetreden, is een vraag, welke de voor een en ander verantwoordelijk te achten personen maar met hun geweten moeten uitmaken. Het doet ons genoegen, dat onder de Z.-B.-planters ten dezen vrijwel een communis opinio bestaat en het pleit voor hun gezond inzicht, dat zij aan de moordzaak-Peters geen andere actie willen vastknoopen dan in de motie tot uiting komt. Elke stap verder zou hun vele gerechtvaardigde grieven in discrediet brengen.

De bekentenissen van Douwes Dekker.

De „Java-Bode" bevat de vertaling van het zeskolomlange artikel van de „Straits Times" over de bekentenissen van D. D.

Het „N. v.d. D." schrijft hierover: „Wat ons hindert, is het blijkbare genoegen waarmee wordt g e w r o e t in de waarlijk ontzettende bekentenissen van een diep-gevallen mensch. Zelf-vernedering, wanhoop, leugens ook al, en armzalige pogingen om een glimp aan zijne daden te geven, spreken uit die regels, die als met modder en bloed geschreven schijnen. Wij willen onze kolommen daar niet mee bezoedelen. Wij vinden D. D. een slecht en gevaarlijk mensch, maar...... hij is een m e n s c h. Wij hebben hem bestreden, maar wij versmaden het om ons over zijn diepen val te verheugen. Eerder gevoelen wij medelijden met den man van gaven, die, door gebrek aan moreelen steun en zelf-tucht, door grenzenlooze ijdelheid, zoo ver van den weg afweek."

De „Loc." besluit een desbetreffend artikel met: „De thans weergegeven zelfontmaskering nommer zooveel zet den treurigen held ervan in een demonisch licht, waarop de oogen van het gezag hier te lande scherp gericht dienen te blijven. Men reageere op zijn publicaties niet met een: farceur va!; de lectuur van het blad *De Beweging* sterkt ons wekelijks in de overtuiging, dat D. D.'s in de Straits Times omschreven houding tegenover de Nederlandsche regeering, feitelijk ongewijzigd is gebleven. Men blijve voor D. D. op zijn volle hoede!"

Het „Soer. Hbld." besluit het entrefilet over D. D. aldus: „De onthullingen van de Straits Times brengen niets nieuws en wij kunnen slechts hopen, dat deze hernieuwde publicatie omtrent de mentaliteit van den man, die door de regeering vrijwillig op de inlandsche maatschappij werd losgelaten, haar de oogen moge openen, voor het groote gevaar, dat zijn aanwezigheid en actie beteekenen voor de rustige ontwikkeling dezer landen.

Door het bannen van de agitatorische elementen uit de Indische samenleving zou de regeering, zou de huidige gezagsdrager zich de waardeering van allen kunnen verzekeren, die thans zich tegen zijn beleid opponeeren. Want de actie van de zgn. reactionnaire Pers, van de planters en van de meerderheid van het Europeesche deel der Indische Maatschappij tegen het huidige bestuursbeleid heeft niet ten doel het neerslaan van een gezonde inlandsche beweging, doch is gericht op het bevrijden van dit land van de agitatorische elementen, wier actie alles dreigt te vernielen, hetgeen met zooveel moeite en zorg werd opgebouwd."

UIT DE INDISCHE PERS.

De Europeaan in Ned.-Indië en de Sarikat-Islam. Op het jongste congres van den Sarikat-Islam, dat te Soerabaja is gehouden, heeft de heer Alimin het denkbeeld ter sprake gebracht om personen, die den Mohamedaanschen godsdienst niet belijden, toch als lid in de Sarikat-Islam-Vereeniging op te nemen.

Het congres is in dat voorstel niet getreden, doch men had er geen bezwaar tegen dat deze personen als donateurs van de vereeniging werden aangenomen.

Dit onderwerp had de aandacht van de redactie van „de Locomotief", die het bericht plaatste, dat vermoedelijk alle behoeftige Indo's tot den Mohamedaanschen godsdienst zouden overgaan en dan lid van de Sarikat-Islam-Vereeniging zouden worden.

Over een maand of zes zou men allicht meer van deze zaak afweten.

De berichtgever van de „Perniagaän" van 17 November 1919 voegt hier aan toe, dat het hem niet zou verwonderen dat dan de toongevers van de partijpolitiek zich eveneens zullen laten besnijden en dan als lid van den Sarikat-Islam zullen toetreden.

Een Inlandsch oordeel over de aanstaande instelling der desaraden. Aneta schrijft daarover in de „Perniagaän" van 17 November 1919, dat, al is het dat men dankbaar gestemd moet zijn voor het doel dat in het betrekkelijke ontwerp wordt beoogd, het er toch nog even ver van af is dat men tevreden is.

Het geheele ontwerp draagt, zijns inziens, het karakter van lapwerk.

Het herstelt iets dat defect is, doch het brengt geen algeheele verandering in den tegenwoordigen toestand, die als onbruikbaar wordt beschouwd door den modernen Gemeente-man.

Het laat zich dan ook aanzien, dat het ontwerp weinig succes zal hebben.

90 pCt. van de desa's kennen aan het ontwerp geen belangrijke waarde toe, terwijl de resteerende 10 pCt. het te hoog aanslaan.

Wanneer de urgentie wordt erkend om het bestaan der desa's hooger op te voeren en deze urgentie ook voorkomt op het programma der leiders van de politiek, laat men dan dit ontwerp veranderen en daarmede niet te lang wachten.

Het bestuur wake er voor dat de Inlander niet zegt dat de Regeering de kinderen zoet wil houden en dat zij deze regeling geeft omdat er om is gevraagd.

En het volk zou dit allicht denken als het ziet dat geene groote veranderingen in het leven worden geroepen.

Wordt het ontwerp uitgevoerd, dan zal men het langs zich heen zien gaan en vele zaken bij den desaraad voorbrengen met het doel na te gaan hoe alles functionneert.

„Pleitbezorgers voor het Indische Volk". In de „Persatoean Hindia" noodigt de redactie van dat weekblad alle onderdanen van Ned.-Indië en de leden van de verschillende vereenigingen uit om haar op de hoogte te houden van de grieven, die zij mochten hebben, meer in het bijzonder voor het geval er sprake is van bepaalde onderdrukking of vernedering van het ras, van welke zijde ook.

Over de wijze van het voorbrengen der klachten zij de klager niet bezorgd; daarvoor zorgt de redactie wel.

Zij maakt er dezen attent op dat, behalve een pseudoniem, de ware naam van den klager ook aan de redactie bekend moet zijn en dat men van strikte geheimhouding verzekerd kan wezen.

De taak, welke de redactie van de „Persatoean Hindia" op zich heeft genomen, is er eene van zeer wijde strekking.

Goed geleid, kan zij van groot nut zijn voor het volk en voor het bestuur, dat er prijs op stelt op de hoogte te zijn van hetgeen er omgaat onder de massa.

Streng onderzoek naar de gegrondheid der klachten en onthouding van elke partijstelling daarbij zij den onderzoeker hierbij aanbevolen, ook niet het minst ter voorkoming van verwarring.

Een cursus voor de leden van de revolutionnaire Vak-Centrale te Bandoeng. In de „Persatoean Hindia" van 22 November 1919 geeft de leider van de revolutionnaire vakcentrale te Bandoeng, de heer Soerjopronoto, kennis aan de kameraden dat, zoolang deze vereeniging over geen eigen orgaan beschikt om daarin de gedachten en de belangen der vereeniging te openbaren, dit zal geschieden in het weekblad de „Persatoean Hindia".

De leiders der vakcentrale zullen derhalve in dit weekblad een leidster vinden, dat als het ware een schriftelijken cursus zal geven aan de leden van de vakcentrale.

In dien cursus zal geleidelijk worden behandeld het beginsel- en strijdprogramma der vak-centrale, in verband met de politiek die gevoerd wordt, de vak-actie en coöperatie, het staatsrecht van Ned.-Indië en de kritiek daarop, de staathuishoudkunde en meer in het bijzonder het socialisme, de leer der organisatie, vragen en antwoorden over en op de moeielijkheden, welke zullen worden voorgebracht.

De vak-centrale zal blijven voortgaan met te strijden voor de rechten van het volk en tegen de versterkte vesting van het kapitaal; zij zal de verdrukten onder één vlag vereenigen en den strijdzang aanheffen.

Hieraan kan nog worden toegevoegd, dat de heer Soerjopranoto op het 4de congres van den Sarekat-Islam te Soerabaja, het werkprogram van de vakcentrale als volgt omschreef:

1°. opdat de gemeenschap beschikke over den ijver en de energie van alle onderdanen, moet de Regeering het Bankwezen en de industrie regelen;
2°. de arbeid zij zoowel aan mannen als vrouwen opgedragen, met dien verstande, dat zwangere vrouwen, ouden van dagen en kinderen van het vervullen van zwaren arbeid uitgesloten zijn;
3°. dagarbeid van 8 uren;
4°. nachtarbeid van 6 uren;
5°. toekenning van pensioen aan hen, die niet meer werken kunnen;
6°. hulp aan zieken;
7°. democratische onderwijsverstrekking.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Winst en verlies voor Ned.-Indië. Onder dit hoofd wordt in de *Pewarta Soerabaja* van 20 November 1919 door Troeno eene politieke beschouwing gegeven, waaraan het navolgende is ontleend.

Iedereen zegt, dat de voor- en tegenspoed van Ned.-Indië afhankelijk is van den persoon van den Gouverneur-Generaal en de wijze, waarop hij van het hem toegekende gezag gebruik maakt.

Oppervlakkig beschouwd schijnt deze bewering juist te zijn, doch als men het onderwerp wat dieper bekijkt, dan komt men tot de overtuiging, dat in de plaats van den Gouverneur-Generaal, de Minister van Koloniën moet worden gesteld.

De tegenwoordige Landvoogd begrijpt den nieuwen tijd en tracht Ned.-Indië te leiden naar de zelfstandigheid, waarnaar het verlangt, daarbij er naar strevende om al de bezwaren, die dit pogen in den weg staan, geleidelijk te ondervangen.

Dat daarmede veel tijd gemoeid is, spreekt van zelf.

Wat het bestaan van den Volksraad betreft, zij, die de toekomst weten te voorspellen, zeggen, dat het een zwetscollege zal worden, doch de Landvoogd tracht dezen Raad telkens voor te lichten en er op te wijzen, dat het bestaan van den Volksraad een trede verder is op de trap, die naar zelfstandigheid voert en dat het in de bedoeling ligt hem geleidelijk meer bevoegdheden toe te kennen.

Maar, zoovele malen als die Volksraad bijeenkomt vindt het Inlandsch element dat er weinig vruchten van den boom vallen, behalve dan als er vele stemmen opgaan om verhooging van bezoldiging van het personeel bij de verschillende takken van dienst en het moeielijke daarbij is, dat, wanneer aan de eene categorie de verhooging is toegekend, een andere categorie het daarbij niet laat zitten, doch met kracht voor hare parochie opkomt.

Nu zijn er wel eenige Inlandsche leden in den Volksraad, doch het aantal is betrekkelijk klein en hun stem legt het al spoedig af tegenover de meerderheid.

De voorstellen, die van Regeeringswege binnenkomen, worden door den Regeeringsadviseur verdedigd, doch, zooals reeds boven is gezegd, is de Minister van Koloniën eigenlijk de man, die de geheele zaak beheerscht. Hij maakt, zoo noodig, zwart wat wit is en als het hem gelieft, maakt hij de Indische voorstellen tot scheurpapier, behalve die, welke betrekking hebben op de vermeerdering van de inkomsten des lands of die de verspreiding van het Christendom kunnen bevorderen.

Ten opzichte van het laatste onderwerp is het duidelijk, dat het beginsel van scheiding van Staat en Kerk streng moet worden gehandhaafd en het was dus van het Volksraadslid, den Regent Djajadiningrat, goed gezien, toen hij in den Raad het voorstel

indiende, dat de moskeegelden zouden worden besteed voor de Mohamedaansche kerken en niet voor andere doeleinden benut.

Deze motie was daarom zoo goed, omdat zij het bestaande gevoel bij het volk wegnam, dat hier niet altijd de rechtvaardigheid werd betracht.

De schrijver vreest echter, dat deze motie, evenals zoovele andere voorstellen, welke op de Ministerstafel liggen, naar de prullenmand zullen worden verwezen, hoewel 's lands gelden met de motie niet zijn gemoeid.

Het moet op het Departement van Koloniën wel worden begrepen, dat men den eenen godsdienst niet boven den anderen moet stellen en dat de evolutie van Ned.-Indië den eisch stelt, dat aan geen godsdienst bezwaren in den weg worden gelegd om zich te ontplooien.

Godsdienstzaken moeten godsdienstzaken blijven, doch op het terrein van den vooruitgang trachte men eensgezindheid en samenwerking te verkrijgen.

Nu is het wel waar, dat op dit oogenblik in het openbaar niemand gedwongen wordt een anderen godsdienst te belijden, doch even waar is het, dat in het geheim door de betrokken voorgangers wel degelijk naar uitbreiding van hun godsdienst wordt gestreefd en dat bij eventueele verschillen hieruit botsingen moeten voortvloeien.

En, aangezien deze de evolutie moeten tegenhouden, zijn er tal van personen als vrijdenkers, vrijmetselaars, enz., die aan het volk het voorbeeld willen geven, dat zij op politiek gebied den godsdienst geheel en al uitschakelen.

Zoo denkt het Ned.-Indische volk er ook over, dat niet wenscht den band met Nederland te verbreken, zelfs al treedt soms een landsdienaar op die de verspreiding van zijn godsdienst in zijn schild voert.

Omtrent het verleden van den nieuwen Minister van Koloniën de Graaf zegt de schrijver, is dit bekend, dat hij het tot hooge functies in Indië heeft gebracht en natuurlijk geheel op de hoogte is van de regelingen, die een nieuwe bestuursorganisatie beoogen.

Zijne inzichten op algemeen politiek terrein weet men evenwel niet.

Behalve over uitgebreide kennis, moet tegenwoordig een Minister van Koloniën ook beschikken over 2 andere voorname eigenschappen, n.l. rechtvaardigheidszin en kracht, wil hij aan Indië, dat in een staat van wording is, een passende bestuursrichting geven.

Een glijden langs een hellend vlak zou tot schade zijn van beide partijen.

De evolutie, waarin Ned.-Indië verkeert, is niet tegen te houden, doch de leiders van die beweging dienen te begrijpen, dat zij, waar het volk nog niet in staat is de bestuurstaak over te nemen, zich zelfbeheersching en zelfbeperking hebben op te leggen.

Met geleidelijke intellectueele ontwikkeling van het volk kan Ned.-Indië een vrij land worden, dat zich ontplooien kan, mits men zich onthoude van het beginsel van het uitknijpen der citroen en van het verdubbelen der belastingen.

Eene school voor Chineesche meisjes te Batavia. Werd onlangs een uitvoerig verslag gegeven van de opleving der Chineesche meisjesschool te Buitenzorg, thans schijnt Batavia niet te willen achterblijven en werd daar ter plaatse op Zondag 16 November 1919 een openbare vergadering gehouden van 15 toonaangevende Chineesche heeren, w.o. werd opgemerkt de heer Ouw-Yang-Kee, de Chineesche consul-generaal.

Het doel der vergadering was de oprichting van eene school voor Chineesche meisjes te Batavia.

Er werden verschillende redevoeringen gehouden van nagenoeg gelijken inhoud als de toespraken, welke te Buitenzorg werden uitgesproken, waarna tot de oprichting van de school, waaraan een internaat zal worden verbonden, werd besloten.

Er is *f* 79794.92 voor noodig, welk bedrag men hoopt te verkrijgen van de Bataviaasche Chineesche ingezetenen *) door middel van inteekenlijsten.

*) Op dit oogenblik bedraagt het aantal Chineezen te Batavia ± 10000.

Of het Nederlandsch op de school zou worden onderwezen, zou later worden beslist.

Met betrekking tot de gehouden redevoeringen, kan hier nog worden vermeld, dat de Chineesche Consul-Generaal sprak in het Mandarijn-Chineesch, hetwelk vertaald werd in het Maleisch door mejuffrouw Chang, hoofd eener Chineesche meisjesschool (te Buitenzorg?) en dat hij de urgentie aantoonde van het geven van uitgebreider onderwijs aan de Chineesche meisjes, in verband met de positie in de toekomst als huishoudster en als moeder.

De voorzitter, de heer Tjio-Ma-Tjouw drong op het betoonen van klinkende belangstelling aan en wees er op, dat door het geven van onderwijs aan het Chineesche meisje, men achteruitgang van het Chineesche ras kon voorkomen.

De Chineesche geneesheer Dr. Yap-Hong-Tjoen, bezag de zaak eveneens van den practischen kant en beval aan het vragen van eene subsidie aan de Regeering, waar de Chineezen hooge belastingen betaalden en de Regeering veel geld ten koste legde aan de oprichting van scholen voor inlanders.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Tropische Natuur.

De 1e afl. van jaarg. 1920 bevat de volgende geïllustreerde opstellen: Javaansche Amorphophallus-soorten, door C. A. Backer (beschrijving van nieuw gevonden soorten van het zgn. slangenblad). — Een praatje over tijgervallen en pelantiks, door J. C. van der Meer Mohr Jczn. (bedoeld zijn de primitieve vallen, welke door de bewoners der Padangsche Bovenlanden worden gebruikt). — Iets over de ruigpoot kuifarend (Spizaëtus limnaëtus Horsf.), door Sody. — Een Indische paarlemoervlinder (Argynnis hyperbicus C. javanica Oberth.), door S. Leefmans.

Mededeelingen Burgerl. Geneesk. Dienst.

Deel VII van jaarg. 1919 der „Mededeelingen van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst in Nederl.-Indië", brengt een rapport van de hh. E. P. Snijders en R. Pratomo over een dysenterie-epidemie in Tanah Poetih en omgeving (Sum. Oostkust) gedurende Mei—Augustus 1917. Als een der 'oorzaken — zoo niet de hoofdoorzaak — van deze kwaadaardige epidemie noemen rapporteurs de door hen aangetroffen slechte hygiënische toestanden (beter wellicht: misstanden) in genoemde kampong. Een en ander wordt geïllustreerd door een aantal plaatjes, op de wijze van H. F. Tillema's „Van wonen en bewonen", enz.

Verder bevat dit deel een publicatie van N. H. Swellengrebel en J. M. Swellengrebel-de Graaf over de eischen die verschillende Anophelinen stellen aan de woonplaatsen hunner larven.

In en Uitvoer.

Dr. C. te Lintum besluit in het 25 Febr. Nr. zijn beschouwing over de spoorwegen op Java. Een toegevoegd schetskaartje geeft een overzicht van de spoor- en tramwegen met aanduiding der lichamen, die ze exploiteeren, een en ander volgens de dienstregeling eindigend met 1 Juli 1919. Een vergelijking met een kaartje van den toestand in 1894 geeft een indruk van den vooruitgang der laatste 25 jaren. — In hetzelfde Nr. nog gegevens over den Engelschen handel met Nederland en koloniën in 1919.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 9: Bemestingsproeven op tabakszaadbedden, door Dr. L. P. de Bussy. — Helopeltisbestrijding, door E. L. Siahaja en O. van Vloten, besproken door Prof. Dr. W. Roepke. — Onderzoek naar de bruikbaarheid van de z.g. Lijnen-selectie-methode, door J. J. Paerels. — De ware toestand van de Continentale beetwortelsuiker-industrie. — Gouvernements Guttaperchaonderneming „Tjipetir". In- en uitvoer van Java en Madoera. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige vaste rubrieken.

Handelsberichten.

Onder het opschrift „Nederlandsch-Indië en de Nederlandsch nijverheid" bevat het Nr. van 26 Febr. van „Handelsberichten" 1o: eene opsomming der voornaamste Indische grondstoffen, waarvan de aanwending in Nederland ruimere toepassing zal kunnen vinden dan tot dusverre en 2o. een dergelijke opgave van Nederlandsch fabrikaat, waarvan de afzet in Indië nog voor vergrooting vatbaar is. Belanghebbenden kunnen nadere inlichtingen bekomen bij de vierde afdeeling van

het Ministerie van Koloniën te 's-Gravenhage en in de spreekkamer dezer afdeeling in het koloniaal paviljoen op de Jaarbeurs te Utrecht (Vredenburg).

In hetzelfde Nr. lezen we nog onder het hoofd: Surinaamsche rijstsoorten. De bijzondere aandacht van belanghebbenden wordt gevestigd op de volgende Surinaamsche rijstsoorten, tijdens de Utrechtsche Jaarbeurs in het Koloniaal Paviljoen op het Vredenburg te bezichtigen, n.l.: Skriviman koti, Moetmoeri, Boeloeh poetih, Bruinmissie en Creoolrijst.

De eerstgenoemde drie soorten hebben een groeitijd van 5½ tot 6 maanden. Zij geven, in vergelijking met andere soorten, de hoogste opbrengst en worden dan ook het meest geteeld. Een proefveld, aangelegd in 1916, leverde per H.A., voor elke soort, gemiddeld 69 zakken padi van 70 K.G. Ter vergelijking diene, dat een opbrengst van 50 zakken padi à 70 K.G. per H.A. reeds zeer goed genoemd wordt.

De twee laatstgenoemde soorten hebben een groeitijd van 4½ tot 5 maanden, doch de opbrengst is belangrijk minder dan van de eerstgenoemde variëteiten (n.l. iets minder dan de helft). Zij hebben echter weinig water noodig en worden dus bij voorkeur in den kleinen regentijd geteeld.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 48: Stadsnegers (in Paramaribo), door d. J. d. J. (vervolg). — Reisherinneringen uit Java. Malang en het Tenggergebergte (slot). — Gods engelen zelf (Indische schets), door M. E. Reitsma—Brutel de la Rivière. — Een herinnering (van een reis op de Barito), door P. te Wechel. — Eene korte aanteekening over de Doesoen (-Dajak) vrouw, door P. te Wechel.

The Import and Export Trader.

In de Febr.-afl. een geïllustreerd artikel over ,,The vegetable fibres of the Netherlands Indies", zoomede een graphisch overzicht (met kaartjes) van de belangrijkste uitvoerproducten van Oost-Indië over de jaren 1910—1917.

Commercial Holland.

No. 16 (Febr. 1920) bevat een uitvoerig en mooi geïllustreerd artikel van den hr. J. J. Paerels, getiteld: Tea culture in Java". — De hr. C. H. K. Borghardt schrijft over ,,The Dutch Oversea shipping-trade".

Holland's East India.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 2: Our new Minister for the Colonies (with portrait). —The wood-alienation policy of the Netherlands East-Indian Government (with illustrations). — International association for rubber cultivation in the Netherlands Indies. — Steel-industry in Central Celebes II (with map). — Peeps in Holland's East India. — Poelaboean Ratoe (Wijnkoops-baai) [1]).

Dienst voor Waterkracht in Ned.-Indië.

Bij de N. V. Mij. Vorkink te Bandoeng is verschenen het eerste Jaarverslag van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit in Ned.-Indië (Aug. 1917 tot ult. 1918). — Het geschrift is geïllustreerd met zeer fraaie reproducties van foto's en bevat ook eenige kaarten, terwijl als bijlage I is toegevoegd een historisch overzicht van de verrichtingen van het Waterkrachtbureau der Staatsspoorwegen in Ned.-Indië, welke in vele opzichten een waardevolle voorbereiding zijn geweest tot de taak der jonge organisatie waarover het eigenlijke verslag handelt.

De Gids.

Onder het opschrift ,,Indonesische grondrechten en Nederlandsche juristen" bevat het Febr.-Nr. van ,,de Gids" eene kritische bespreking van Prof. van Vollenhoven's jongste brochure over den Indonesiër en zijn grond, door den hr. C. J. Hasselman. De schr. wraakt het in prof. v. V.'s geschrift, dat het zich met buitengewone heftigheid richt tegen de bureau-ambtenaren die de grondslagen ontwerpen voor onze agrarische politiek in Indië. ,,Volgens de schildering van Prof. van Vollenhoven heeft men in den bureaustand weinig minder te zien dan een pandaemonium bezield met bloeddorstige wraakgierigheid tegenover den onschuldigen Indonesiër." Vervolgens wijdt hij uit over Prof. v. V.'s standpunt ten opzichte der bestuursambtenaren," die niet te klagen hebben over gemis aan waardeering van de zijde van den Leidschen hoogleeraar" en bespreekt daarna de positie der rechterlijke ambtenaren. De hr. Hasselman laat hierbij doorschemeren dat de door Prof. v. V. geconstateerde mislukkingen in ons agrarisch beleid wel eens zouden kunnen worden geweten aan een onvoldoende vorming der voor Indië bestemde juristen aan de Nederlandsche universiteiten.

1) Van dit periodiek (concurreerend met het eveneens te Buitenzorg verschijnende veertiendaagsche tijdschrift ,,The Dutch East Indian Archipelago") verschijnt ook een Fransche editie ,,Les Indes Hollandaises".

De Cultures op Sumatra.

Volgens eene mededeeling in het Ned.-Ind. Rubbertijdschrift (van 15 Jan.) is er een belangrijk rapport verschenen van Dr. Pekelharing, hoofd der afdeeling Landbouweconomie, inzake de resultaten van het onderzoek naar de landbouwtoestanden en vooruitzichten in Sumatra, in verband met het doortrekken van den Palembang-spoorweg door Midden-Sumatra naar de Oostkust.

Deze resultaten komen, samengevat, op het volgende neer: In de afdeeling Korintji, Boengo Bangko en Sarolangoen leggen uitgestrekte terreinen, welke geschikt zijn voor groot-cultures. De factoren daarvoor zijn aanwezig. Economisch verkeeren al deze afdeelingen in zeer ongunstige omstandigheden voor zoover het transport betreft. Korintji heeft het voordeel dat er een rijstoverschot is, voldoende om een groot aantal contractanten te voeden. In de afdeeling Boengo Bangko en Sarolangoen zal de rijstvoorziening echter moeilijk en kostbaar zijn, zoolang geen invoer van buiten Ned.-Indië plaats heeft of in een eenvoudige, goedkoope oplossing ter tegemoetkoming aan de behoefte aan voedingsmiddelen zal zijn voorzien.

* * *

Ter bekorting volgen hier nog eenige titels:

De exploitatie van het djatidunningshout (Praeadvies voor de dienstvergadering der 2e en 5e Inspectie-afdeeling), door W. en J. H. Becking. (Tectona, 12e jaargang. Extra-Nr.).

Het bezoldigingsvraagstuk voor Indië, door Mr. A. M. Joekes (Indisch Genootschap, Alg. Verg. van 27 Nov. 1919).

Industrialisatie en overbevolking, door A. K. — Indische dienstplicht voor ambtenaren, door A. v. W. — De Zending, door A. Middelkoop. (Hindia Poetra, Febr. 1920).

Een belangrijke beslissing voor woningbouwvereenigingen, door D. J. A. Westerveld (vervolg). — Regentschapsraden, door Chr. P. van Wijngaarden. (Locale Belangen, 16 Jan. 1920).

Een Indisch Parlement. I. Pro, door Paideia. — Loemimoeöet en Toar. Een Minahassische sage, door J. M. van Blankenberghe. (Weekblad voor Indië, 18 Jan. 1920).

Mededeelingen van staatkundigen en algemeenen aard betreffende Nederlandsch-Indië gedurende 1918. Volgens het Koloniaal Verslag van 1919. ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij).

Verslag omtrent het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Ned.-Indische leger over het jaar 1918. Goedgekeurd bij beschikking van den Minister van Koloniën van 6 Nov. 1919, No. 85. ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij).

Max Havelaar of de Koffij-veilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij, door Multatuli. Uitgegeven naar den druk van 1875; met alle door den schrijver later bijgevoegde noten, naar aanwijzing van Mevr. de wed. M. Douwes Dekker—Hamminck Schepel. Ingeleid door Prof. Dr. J. Prinsen J.Lzn. Geïll. naar oorspronkelijke afbeeldingen en portretten. (Amsterdam, J. M. Meulenhoff, *f* 2.30).

Tropische natuur en tevredenheid, door Prof. Dr. A. H. Blaauw. — De rubber in Djambi. — Uit Java's midden (Djokjakarta), door Thomas. (Orang Peladang, Febr. 1920).

Het karakter van Dr. S. H. Koorders eenigszins geschetst, door D. van Mullem. (De Reflector, 17 Jan. 1920).

Bemestings-, nawerkings- en vruchtwisselingsproeven op Java en ter Oostkust van Sumatra. Verslag over den Westmoesson 1917—1918, door Dr. C. van Rossem. (Mededeelingen van het Algemeen Proefstation voor den Landbouw, No. 3, 1919).

Wetenschappelijk onderzoek in Nieuw-Guinea in vroeger jaren (slot), door C. V. (Weekblad voor Indië, 11 Jan. 1920).

Algemeen overzicht van de rubber-cultuur in Ned.-Indië in 1918. — Arbeidsregeling voor de cultures (Ned.-Indisch Rubbertijdschrift, 15 Jan. 1920).

Oudheidkundige aanteekeningen, door P. V. van Stein Callenfels. II. a. Het Sindokraadsel opgelost.

b. Canggu. c. Sanghyang adri Kumukus. (Oudheidkundig Verslag, 2e kwartaal 1919).

De glasindustrie ter Oostkust van Sumatra. (Pharmaceutisch Weekblad 1920, No. 5).

De afvoer van faecaliën in de tropen door middel van rottingkelders met daarop aansluitende wegzinking van de uitgerotte vloeistof in den bodem, door ir. C. A. E. van Leeuwen. (De Waterstaatsingenieur, Oct. 1919).

Multatuli en de ethische koloniale politiek, door Prof. Kernkamp. (Jongste Nr. van de „Groene" Amsterdammer).

Ingezonden.

Aan de Redactie van het Koloniaal Weekblad.

Geachte Redactie,

In Uw No. van 19 Febr. j.l. komt een stuk voor van de hand van den heer S. J. Aay, O.-I. ambtenaar met verlof. Daarin wordt beweerd, dat de onrust op en om de suikerondernemingen op Java een gevolg is van de halsstarrige weigering van de zijde der in Nederland zetelende directies dier ondernemingen om de loonen van het werkvolk en de vergoeding voor den grondverhuur ook maar eenigszins in overeenstemming te brengen met den duurderen levensstandaard van die inlanders, die aan de suiker hun grond verhuren en in aanplant of fabriek arbeid voor loon verrichten.

„Als die toestand verslechtert, dan zal dit voor een „niet gering deel het gevolg zijn van de in Holland „zetelende Directies van de Indische cultuurondernemingen, die maar steeds op hun geldkist blijven zitten, zoodoende het personeel hunner ondernemingen „blootstellende aan gevaar ter wille van den geldbuidel van aandeelhouders e.a. Le veau d'or est toujours debout."

Als een bewijs van de mentaliteit van die Directies wordt dan een stukje aangehaald uit „De Indische Financier", waarin bezwaar werd gemaakt tegen de uitvoering van de bekende motie Vreede over naasting van groote hoeveelheden suiker voor lagen prijs ter distributie onder de Inlandsche bevolking. Ten slotte wordt herinnerd, dat een zekere heer de Vos, administrateur van een rubber-onderneming van een Belgische maatschappij in de Preanger, in een redevoering in een rubberplantersvergadering te Bandoeng tegen de Regeering gefulmineerd heeft over de moeilijkheden, die aan het kapitaal in den weg worden gelegd door een slap bestuur. Dit alles wordt aan de directies der suikermaatschappijen op den hals geschoven, want, zegt de heer Aay, de toestand op de ondernemingen in de Preanger is nog heel wat beter dan bij de suikercultuur; de loonen vooral zijn hooger, enz.

Tegen die beweringen past toch wel een woord van tegenspraak. Er is geen quaestie van, dat de Directies in Nederland loonsverhooging zouden tegengaan of hun personeel in Indië van zulke maatregelen zouden terug houden. Reeds in Maart 1919, toen er sprake was van voedselschaarschte in de buurt van suikerfabrieken, heeft de Bond van Eigenaren van Ned. Indische Suikerondernemingen, waarvan ik voorzitter ben, naar Indië geseind, dat elke maatregel om de bevolking te helpen tot ongelimiteerde bedragen werd goedgekeurd. Eenige druk op de loonen werd, voor zoover mij bekend, nimmer op de administrateurs van uit Holland geoefend. Die loonen zijn, wanneer men ze met de Hollandsche bril bekijkt, inderdaad laag, maar in dit opzicht staat de suikerindustrie precies op hetzelfde standpunt als de Regeering en als andere cultuurondernemingen op Java. De loonen in de suikerindustrie zijn zelden lager dan die, welke door het land betaald worden en het is duidelijk, dat dit ook niet anders kan. Het is voor de eerste maal, dat ik hoor, dat in de Preanger de loonen hooger zouden zijn dan bij de suiker. Ik heb altijd gehoord, dat in de Soendalanden de laagste loonen betaald worden. In hoeverre de loonen voldoende zijn, is van hier uit moeilijk te beoordeelen. Maar, nog eens, daarmede bemoeien de Directies hier zich niet. Of liever zij geven hun personeel op Java de meest mogelijke bevoegdheid om, rekening houdende met de prijsstijging van de levensbehoeften, de loonen te verhoogen. Uit talrijke berichten blijkt dan ook, dat de loonen verhoogd worden. Men dient echter de verschillende categoriën van den arbeid te onderscheiden; de loonen van het fabriekspersoneel werden overal aanzienlijk verhoogd, die van de fabriekskoelies eveneens; ook de transportloonen van het riet werden bijna overal met 20 pct. of meer verhoogd. Voor de arbeiders in den aanplant is de quaestie meer ingewikkeld. Zoo

lees ik in een rapport van den administrateur van een fabriek, waar nog nimmer eenige onrust onder de bevolking was: „Naar mijn inzien zou een loonsverhooging (in den aanplant) momenteel niet wenschelijk „zijn, daar het bedrijf van de onderneming daarmede „geschaad zou worden. De loontrekkende arbeiders, „die in den aanplant geregeld werken, hebben voor het „grootste deel taakwerk te verrichten, waardoor zij „het geheel in hun hand hebben om meerdere verdiensten per dag te kunnen krijgen. Niettegenstaande „zulks het geval is, werken de veldarbeiders in doorsnede niet langer dan 4 uren en maximum 6½ uur per „dag en zou dus de kans voor de onderneming groot „zijn, dat door een eventueele loonsverhooging de „tijdsduur als bovenbedoeld, minder wordt, waardoor „dan de onderneming er niet mede gebaat zou zijn en „financieel ook niet de bevolking."

Ik wil nu niet beweren, dat die redeneering niet voor tegenspraak vatbaar is, maar men dient zich toch in de positie van een fabrikant, tevens planter, te verplaatsen. Slaat hij de loonen op, dan komen de menschen maar den halven tijd uit en komt zijn aanplant niet op tijd in den grond. Het Javaansche volk herinnert mij in dit opzicht aan dien Spanjaard, die een strootje lag te rooken met de bak met schoenpoetsgerei als teeken van zijn ambt vóór zich, zich koesterende in den zon. Op de vraag van een voorbijganger, die gaarne zijn schoenen zag gepoetst, antwoordde de man: Dank u, ik heb al gegeten.

Volkomen ben ik en zijn alle Directies hier te lande het met den heer Aay eens, dat wij in Indië moeten werken met een tevreden bevolking, maar ik ontken ten sterkste, dat van hieruit iets gedaan wordt om te beletten dat dit doel bereikt wordt. Het tegendeel is waar. Laten wij hopen dat de verhooging van de loonen, die thans onafwijsbaar intreedt of ingetreden is, bestendigd zal kunnen blijven en dat de suikerprijzen, ook na een paar jaar van hoog-conjunctuur, op een niveau blijven, die een aanmerkelijke verhooging van de productiekosten verdragen kunnen.

De heer Aay begint zijn artikel met een lofrede op de politiek, waarin hij als lid van den Gemeenteraad te Batavia reeds de eerste schrede heeft gezet; zijn betoog tegen de suikerindustrie en de Directies heeft een politiek tintje; het is, zou ik bijna zeggen, een dankbaar werk om op de industrie te schimpen. Ik kan alleen zeggen, dat wij hier en onze vrienden in Indië niettegenstaande alle moeilijkheden die wij ondervinden, zullen voortgaan op den weg, dien wij den juisten achten, dankbaar natuurlijk voor juiste opmerkingen, maar tamelijk ongevoelig voor beweringen, die niet op feiten gegrond en zelfs door de feiten worden tegengesproken.

Laten onze bedillers eens bedenken, hoe moeilijk het is om een volk, dat in luilekkerland leeft, dat geen koude, geen behoeften kent buiten die van het meest primitieve bestaan, het voordeel te doen begrijpen van sparen of van meer te verdienen, voor welk doel ook dan voldoende is voor het dagelijksch brood. Alles wordt verwacht van de ondernemers, maar niemand denkt er aan, dat die bevolking zelve toch ook wel iets zou kunnen en moeten doen om vooruit te komen. Van de pogingen, die de suikerindustrie hiertoe deed en doet, zou ik tallooze voorbeelden kunnen aanvoeren, maar tevens van de teleurstellingen, die telkens weder werden ondervonden. Met het uitstrooien van een goudregen over de bevolking, die er geen gebruik van weet te maken, komen we er niet. Het probleem der opheffing van de bevolking laat ons evenmin koud als een ieder, die het wel meent met onze Koloniën. Daarop kan de heer Aay gerust zijn.

Hoogachtend uw dr.,
J. W. RAMAER.

Den Haag, 22 Februari 1920.

Geachte Redactie!

Het Bestuur van de Vereeniging van Indische Verlofgangers entameerde uit de dagbladen de bekende kwestie met de Rott. Lloyd.

Daarop werd gisteren dit antwoord ontvangen van de Directie der Rott. Lloyd:

„......erkennende het voor uitgeleiders onaangenaam is, niet tot de terreinen onzer maatschappij te worden toegelaten, wij daarin gaarne verandering willen brengen, zoodra de verhoudingen dit weer toelaten, doch voorloopig zal dit nog wel onmogelijk zijn. De toestand hier en te Amsterdam kunnen niet met elkander vergeleken worden......"

Namens bovengenoemd Bestuur:
S. I. AAIJ.

Suriname.

In de vergadering van de Eerste Kamer van 25 Februari is de begrooting van Suriname voor 1920 zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Daaraan is voorafgegaan een beraadslaging die 18 kolommen van de Handelingen beslaat. Een overzicht van het verhandelde te geven is, wegens de veelheid van de ter sprake gekomen onderwerpen, niet wel mogelijk. De sprekers waren de heeren Van Kol en de Waal Malefijt en de Minister van Koloniën. Met groote kracht bepleitte de eerste spreker de onderscheidene verbeteringen en hervormingen, meermalen door hem verdedigd. Het slot zijner rede volge hier: „In een van de vele geschriften, welke mij in de laatste dagen onder de oogen gekomen zijn, las ik ook de volgende vraag: „Wanneer krijgt ons arm doch vruchtbaar Suriname ook eens een beurt?" Ik zal het antwoord hierop geven. Dat arme, doch vruchtbare Suriname krijgt een beurt, zoodra aan den Nederlandschen bureaucratischen slendergeest de kop is ingedrukt; dat arme, doch vruchtbare Suriname krijgt een beurt, zoodra een vooruitstrevend bestuur opmaakt een vast plan, dat perspectieven opent, dat durft vooruit te zien: dat arme, doch vruchtbare Suriname krijgt een beurt, zoodra het moederland offers wil brengen, die onmisbaar zijn om de economische ontwikkeling van Suriname mogelijk te maken.

En zoo niet — ik zeg het uit den grond van mijn hart: ik hoop dat het nooit zoo ver moge komen —, dan is het de plicht van Nederland als koloniale Mogendheid en is het een recht van de bewoners, dat een andere Mogendheid, bijv. Amerika, het heft in handen neemt en de taak vervult, welke wij niet konden dan wel niet wilden volbrengen."

De heer De Waal Malefijt brak een lans voor de onverwijlde gelijkstelling van het bijzonder en het openbaar onderwijs en voor de hervormingsplannen van de Suriname-commissie. Een opmerking, die hij bij de bespreking van dit laatste punt maakte, vinde hier haar plaats: ......„Maar wanneer men voor een begrooting staat, die met een tekort van bijv. 1 millioen sluit, is de vraag of het moederland 1 millioen plus ƒ 50.000 of 1 millioen min ƒ 50.000 moet bijpassen niet van zoo overwegend belang, dat dit den doorslag kan geven bij de beoordeeling of een post al of niet op de begrooting kan worden gebracht."

De spreker laat dan iets verder in zijn betoog hierop volgen dat hij zelf als Minister van Koloniën posten van de begrooting heeft moeten nemen, waarvan men bij zich zelf dacht „het ware mij heel wat aangenamer als ik die post niet van de begrooting behoefde af te voeren."

Uit de rede van den Minister kregen wij den indruk dat Zijne Excellentie afdrijft naar de voorstellen van de Suriname-commissie. Meermalen hebben wij in dit blad als onze meening verdedigd dat Suriname bij de bedoelde hervorming van de bestuursregeling geen baat zou vinden. Wij kunnen ons bovendien — wanneer men de zaak van een Nederlandsch standpunt beschouwt — geheel vereenigen met de redevoering door den oud-gouverneur Lely op 8 Februari 1912 in de Eerste Kamer gehouden. Het betreffende gedeelte van die rede is gereproduceerd in „De West-Indische Gids" van Januari 1920, blz. 270—274.

* * *

Onder den naam „Onze Berichten" is te Paramaribo het eerste nummer verschenen van het maandblad der Vereeniging van Gouvernements Bureau Ambtenaren in Suriname.

Aangaande het doel van het blad schrijft de redactie o.m.:

„Met mannelijke ernst zonder schroom of vreezen, opkomen voor de belangen harer leden, maar tevens met gepastheid en waardigheid, zonder in het minst uit het oog te verliezen den eerbied, welke verschuldigd is aan het boven ons gestelde gezag.

„De belangen van de ambtenaren zal zij dienen met hart en ziel. Maar het is niet hare bedoeling, dat de kolommen van dit orgaan steeds gevuld zullen zijn met allerlei persoonlijke grieven der ambtenaren. Neen, persoonlijke grieven worden als regel in den boezem der vereeniging zelf, in hare vergaderingen, behandeld en bedisseld. Tegemoetkoming daaraan of opheffing daarvan worden eerst „en famille" bij de Bestuursmachten gezocht. Eerst dan wanneer deze doof blijven voor gegronde grieven of rechtmatige verlangens, worde het een en ander middels Onze Berichten gebracht voor het tribunaal van het Publieke Oordeel!"

Tot ontwikkeling van de leden zal o.m. een vragenbus worden geopend, waarin inlichtingen zullen worden gegeven betreffende den algemeenen dienst.

* * *

„De West" van 2 Januari schrijft: De Plantersbond heeft zich gewend tot de beheerders van verschillende plantages in zake de bezoldiging van opzichters. De Bond meent, dat een vol opzichter, berekend voor zijn taak, ten minste honderd gulden 's maands behoort te verdienen. Verschillende plantages hebben vrijwillig het salaris gebracht op het door den Bond noodig geacht minimum.

De beheerder van Frederiksdorp wenschte niet toe te geven aan den drang van den Bond, waarop deze besloot den betrokken opzichter weg te halen van de plantage. Deze kon aanstonds worden geplaatst op de plantage Elisabethshoop op een traktement van ƒ 1200 's jaars.

Frederiksdorp staat thans onder boycot van den Plantersbond, waarvan alle leden zich verbonden hebben deze plantage niet te dienen.

* * *

„De West" van 13 Januari deelt mede, dat het met den luchtdienst in Cayenne vrij goed schijnt te gaan. Een der lokale bladen bevat een advertentie van de Maatschappij van Luchtranstport, dat een geregelde dienst bestaat tusschen St. Laurent en Iini. Duur der reis: twee uur.

* * *

In „De West" van 16 Januari lezen we, onder het hoofd: „*Een onverwachte belasting van buiten*": De wetgevende vergadering in Demerara heeft eind December een transito-belasting ingevoerd. Dat wil zeggen dat alle goederen voor andere landen bestemd, die in Demarara worden overgescheept, met één percent van de waarde zullen worden belast.

Deze belasting zal in hoofdzaak Suriname treffen, daar hier veel goederen, vooral uit Canada en Engeland, worden aangevoerd met overscheping in Demerara.

* * *

Uit hetzelfde nummer, onder het hoofd „*Een ernstige klacht*" nog dit:

In den „Plantersgids" kwam onlangs een bericht voor, dat door het minder tactvol optreden van een der controleerende ambtenaren van het Immigratie-departement, een geest van verzet wordt uitgelokt onder Javaansche immigranten, en werd de vrees uitgesproken dat daardoor wel eens slachtoffers zouden kunnen vallen onder het plantage personeel.

Thans vernemen wij, dat van den heer Spence, directeur der suiker-ondernemingen in Nickerie, bericht is ontvangen, dat de Javaansche arbeiders aldaar niet meer hebben gewerkt na het laatste bezoek van den sub-agent voor immigratie, den heer Westra.

Het zal in verband hiermede zijn, dat de heer Westra zich gisteren weder naar Nickerie heeft begeven.

* * *

Over „*Vrije emigratie uit Britsch-Indië*" schrijft „De West" van 20 Januari:

,,In Demerara is men zeer verheugd over het bericht uit Britsch Indië, dat de regeering aldaar toegestemd heeft in het openen van een vrije emigratie uit Britsch Indië.

De voorwaarden zijn nog niet volledig bekend.

Dit resultaat schijnt te danken aan de commissie van afgevaardigden uit Demerara die, na een bezoek aan Engeland, eenige maanden geleden doorreisde naar Indië.

Het bericht kan ook voor Suriname van beteekenis worden. Er zal misschien in Indië geen bezwaar bestaan, om deze emigratie ook toe te staan naar Suriname dat op het stuk van behandeling der emigranten steeds is geroemd door alle inspecteurs welke op gezette tijden van wege de Britsch Indische regeering werden uitgezonden om de immigreerende landen te inspecteeren.

De Britsch Indische kolonie in Suriname zal niets liever zien dan dat meerdere landgenooten hierheen komen, en zal gaarne medewerken om de emigratie naar Suriname aan te moedigen onder hare landgenooten.

Wij meenen dat het voornemen bestaat, om begin Maart de Madioen naar Britsch Indië te zenden, met ongeveer 900 repratieerende Britsch Indiërs. Dit zou wellicht een uitgezochte gelegenheid zijn, om eenige afgevaardigden van de kolonie naar Indië te zenden, om ter zake onderhandelingen te openen met de Britsch Indische regeering. Met dezelfde gelegenheid zouden eenige laukehs daarheen gezonden kunnen worden, om, bij welslagen, aanstonds met de werving een aanvang te maken.''

* * *

Hetzelfde numer van ,,De West'' bevat nog de volgende berichten:

,,Het bestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond deelt mede, dat het zich voorstelt gedurende dit jaar een reeks van geschiedkundige lezingen te geven voor de leden, betrekking hebbende op belangrijke verschijnselen en gebeurtenissen van de kolonie Suriname.''

* * *

,,Professor Grutterink is, met vier maanden verlof, overgekomen in Suriname, om voor rekening van de groote Rotterdamsche firma Muller en Co., een onderzoek in te stellen naar ijzer-erts in de kolonie.

Het voorkomen daarvan is reeds lang bekend, doch de jongste ontdekking van den ingenieur Douglas, die o.m. in het Nassau-gebergte groote hoeveelheden van dit erts aantrof van hoog gehalte, geeft aanleiding tot verder onderzoek.''

* * *

In Suriname staakten, volgens de mailberichten, de sjouwers en de karrelieden. Zij eischen hooger loon. De Sjouwersbond zond aan den Gouverneur het volgende adres:

Geven met verschuldigden eerbied te kennen:

dat de Surinaamsche Sjouwersbond in staking op den drie en twintigsten Januari negentienhonderd twintig ter verkrijging van hoogere loonen, protesteert bij deze tegen het tewerk stellen van Curaçaonaars aan de steiger van de K. W. I. M.

Het wetboek van strafrecht neemt alle onderdanen in bescherming tegen aanranding van hunne bezittingen of van hun leven.

Voor de handhaving daarvan wordt een groot politiekorps op de been gehouden.

De leden van den Sjouwersbond hebben geen ander bezit, dan hun werkkracht.

Zoodra deze werkkracht tot niets doen gedoemd wordt, komt hun bestaan, hun leven, in gevaar.

De Curaçaonaars zijn gekomen en hebben hun werk weggenomen en daarmede hun brood.

De politie verbiedt het niet, het wetboek van strafrecht straft het niet.

Is er voor hun dan geen recht?

Moeten zij dan verdragen dat het eenigste wat zij bezitten hun wordt ontnomen?

Zij roepen tot U, Gouverneur van Suriname, in de hoop dat Gij hun recht zult doen.

Zij eischen van U bescherming, tegen den indringerigen vreemdeling, het is niet teveel gevraagd wanneer ze eischen, dat het weinige werk wat hier is voor hen blijft.

Zij willen alle dagen werken voor een behoorlijk loon. Tot nu is er van de 365 dagen van het jaar nog geen 250 dagen werk voor hen.

Is het dan geen misdaad dat vreemdelingen ook nog dit weinige wegnemen?

Recht voor een, recht voor allen. Beschermt U de rijken, bescherm dan ook ons.

* * *

Onder het hoofd: ,,*Bolsjewistisch Suriname?*'' deelt ,,De West'' van 27 Januari een zeer lange en eigenaardige motie mede, aangenomen door de Vereeniging van Scheepsgezellen in hare algemeene vergadering van 25 Januari, in welke motie de vergadering als haar oordeel uitspreekt ,,dat de heer W. A. de Starler onwaardig, althans onbekwaam moet worden geacht om langer als chef van de afdeeling Verkeer te Water te worden gehandhaafd.'' Zij brengt de motie ter kennis van den Gouverneur ,,met verzoek spoedig maatregelen te willen nemen om de opgezweepte en ongeruste gemoederen van het personeel tot bedaren te brengen.''

,,De West'' verneemt, dat de Gouverneur het bestuur van den bond ontboden heeft en er op staat dat de resolutie wordt ingetrokken.

* * *

In het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer over het ontwerp toetreding tot het Volkenbondsverdrag wordt de vraag gedaan, of, naar de meening van de Regeering, de mogelijkheid bestaat, dat aan Nederland voor zijn Oost- en West-Indische koloniën, op den voet als aan Engeland voor Britsch-Indië is toegestaan, nog een tweede stem zoude worden toegekend.

* * *

Wij ontleenen aan ,,De Telegraaf'' van 28 Februari het volgende bericht:

,,Naar het ,,Indisch Nws.'' verneemt, is bij de Regeering het denkbeeld gerezen om, bij wijze van tijdelijke voorziening, gebruik te maken van de aan de geneeskundige school in de kolonie Suriname opgeleide en aldaar overcomplete geneeskundigen tot dekking, althans tot vermindering, van het tekort aan geneeskundigen in Indië zoowel bij ondernemingen van land- of mijnbouw op de buitenbezittingen als bij de scheepvaart.

Daartoe zou de tusschenkomst van de Hoofden van Gewestelijk Bestuur zijn ingeroepen, onder mededeeling dat de heer M. Nassy, oud buitengewoon lid van den Raad van Bestuur en oud Districts-Commissaris in Suriname, thans als correspondent van de immigratie voor Suriname te Weltevreden woonachtig, zich heeft bereid verklaard als bemiddelaar op te treden tusschen eventueele werkgevers hier en de Surinaamsche artsen, die een plaatsing in Ned-Indië begeeren.''

Curaçao.

De Begrooting in 1e Kamer.

De heeren Kraus en Van Kol, die beiden de kolonie uit eigen aanschouwing kennen, hebben het woord gevoerd bij de openbare behandeling der begrooting. Ook nu weer overtrof deze in belangrijkheid die aan de overzijde van het Binnenhof. Vooral de heer Kraus heeft het opgenomen voor de belangen der Bovenwindsche eilanden, maar scheen niet te weten, dat de afscheidingsbeweging reeds weer afgezworen is. Intusschen is er wel wat te zeggen voor de gedachte van dezen spreker, om den Kolonialen Raad uit te schakelen waar het om maatregelen, de Bovenwindsche eilanden betreffende,

gaat. Dit college toch telt geen vertegenwoordigers dezer eilanden, en slechts eenige leden kennen die uit eigen aanschouwing.

De samenstelling van den Kolonialen Raad in dit eilandenrijk zal altijd een moeilijk punt blijven. De heer Van Kol heeft hierop weer eens gewezen, ook op de wenschelijkheid van meer evenredige vertegenwoordiging. Echter meende deze afgevaardigde, dat er twee Roomschen in het College zitten; dit aantal is bij de jongste benoeming met één vermeerderd.

Merkwaardig onjuist was wat de heer Kraus vertelde van de rechtspraak op de Bovenwindsche eilanden. „Recht wordt gesproken," zeide deze afgevaardigde, „naar Nederlandsche wetboeken, waarvan geen Engelsche vertaling is, en werd, tot voor kort, slechts te hooi en te gras gedaan door een omgaand rechter, die met een schoener uit Curaçao moest overkomen."

De landbouw op de Bovenwindsche eilanden in het algemeen en de zoutindustrie op St. Martin in het bijzonder waren evenzeer onderwerpen van gedachtenwisseling.

Wij meenden steeds, dat er weinig liefhebbers waren voor den gouvernementsdienst op de Bovenwindsche eilanden. De heer Van Kol vertelde anders: „Voor het werk dat er te doen valt worden vaak jonge ambtenaren uit Curaçao daarheen gezonden, *bij wijze van gunst of gratie aangewezen*, doch die weinig belangstelling toonen voor die eilanden."

Het antwoord van den Minister had niet veel om het lijf. Slechts dit belangrijke vernamen wij, dat van den gouverneur een „allerminst onverdeeld gunstig advies" over de struisvogelpolitiek is ingekomen. En overigens: veel zal worden overwogen en met de wenschen der kolonie zal worden rekening gehouden, maar bepaalde toezeggingen kon de Minister niet doen. Zoo is Curaçao weer eens op audiëntie geweest en zijn de afgevaardigden, die voor de belangen der kolonie spraken, met de stereotype, nietszeggende audiëntie-beloften naar huis gestuurd.

Emigratie.

De M. v. A. 1e Kamer op de begrooting noemt de emigratie van werkkrachten „niet zeer onrustbarend" en komt dan met cijfers aan van...... 1918. Wij hebben indertijd aan de „Amigoe" de cijfers over 1919 ontleend, die den Minister wellicht anders zouden hebben doen spreken. De heer Van Kol toonde in de 1e Kamer aan, dat deze cijfers wel terdege onrustbarend zijn en de „Amigoe" van 24 Januari l.l. cijfert, dat $\frac{1}{4}$ der werkende mannen van Aruba naar Cuba en Venezuela zijn vertrokken, om daar werk te zoeken.

Nieuwe Stoomvaartlijn.

De „Windward Island Line", gevestigd te Mobile (Alabama) heeft Curaçao in haar vaarplan op West-Indië opgenomen. De „Amigoe" vraagt, of hierdoor niet eene gemakkelijke stoomverbinding met onze Bovenwindsche eilanden zou kunnen worden tot stand gebracht over Guadeloupe. De Minister heeft in de 1e Kamer zoo juist verklaard, dat hij de zaak der stoomverbinding tusschen Boven- en Benedenwindsche eilanden zou overwegen. Wij vreezen dat het juist is, wat wij hoorden, dat de „paketvaart" al weer zoo goed als van de baan is. En het gouvernement heeft juist een nieuwe paketschoener de „Virginia" aangekocht, zooals La Cruz meldt.

Vereeniging van West-Indiërs te New-York.

Aan „Neerlandia" ontleenen wij het volgende:

„The Orange Aid Society", een vereeniging bestaande uit voormalige bewoners der West-Indiën, vierde haar tienjarig bestaan op Dinsdag 20 Januari j.l. in St. Marks Hall. Mede aanwezig waren o.a. de waarn. Consul-Generaal D. J. Steyn Parvé, vice-consul A. J. Schrikker, Prof. Dr. A. v. C. P. Huizinga, voorzitter afd. „Nieuw-Nederland" A.N.V.; D. G. Verschuur, voorzitter „Eendracht maakt Macht", benevens een aantal andere genoodigden der genoemde vereenigingen.

Het programma, dat zeer aantrekkelijk was, bevatte o.a. Hollandsche volksliederen, gezongen door het zangkoor der vereeniging.

Tevens werden een aantal toespraken gehouden door vertegenwoordigers van Curaçao (de heer Rob 't Zeppenfeldt); Suriname (de heer Henry Smith); St. Martin (de heer Orlando Illidge); St. Eustatius (de heer Mussenden); Aruba (de heer J. H. van Putten); Bonaire (de heer Henry Dorner); Saba (mej. Vera Smith); waarbij bleek, dat de sprekers veel werk gemaakt hadden van hun studiën.

Het hoogtepunt van den avond werd evenwel bereikt, toen de heer Steyn Parvé, wien bij den aanvang der vergadering door een der jonge dames een hartelijk welkom was toegeroepen, een toespraak hield en aanbood een telegram van hulde aan H. M. Koningin Wilhelmina te zenden.

Het feest, dat druk bezocht was en eindigde met een danspartij, was een succes voor deze jonge, over zeer goede krachten beschikkende vereeniging.

J. d. V.

Personalia.

Kapitein H. M. C. van Dijk, van het O.-I. leger, wordt hier te lande terug verwacht van gedetacheerd in Curaçao.

Naar wij vernemen, zal binnenkort mevrouw dr. van Breemen-Kruyt, hoofd der Wilhelminaschool te Willemstad, met verlof repatrieeren.

Op 20 Januari is op Curaçao overleden de heer J. van Baars, de verdienstelijke oud-rector van het St. Elizabethsgasthuis. De overledene bereikte den leeftijd van 69 jaar, waarvan hij ruim 40 jaar in dienst der R. K. missie in de kolonie doorbracht.

De heer Van Kol heeft in de Eerste Kamer medegedeeld, dat dr. Waterman, hoofd van den gezondheidsdienst voor de kolonie, niet zal verloren gaan.

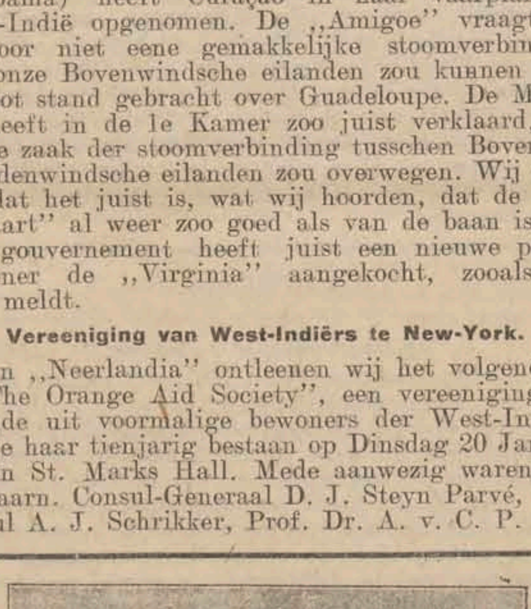
Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Fransche koloniale programma's.

De opgetreden nieuwe minister van koloniën in Frankrijk, A. Sarraut, heeft voor de lezers van „La Dépêche Coloniale" de denkbeelden wel willen ontwikkelen die ten grondslag liggen aan zijn koloniaal program. Dit valt samen met een enquête door de directie van hetzelfde blad ingesteld bij alle leden van de koloniale Kamergroep, om hun oordeel te leeren kennen over een in enkele punten kort samengevat program van urgentie, hun door de directie zelf toegezonden. Dank zij deze werkzaamheid kan men zich dus een denkbeeld vormen van de wenschen, welke bestaan in de harten der Fransche politici, die zich de koloniale zaken meer in 't bijzonder aantrekken. Daar er veel meer overeenstemming dan verschil is, zou men op spoedige verwezenlijking, althans van 't algemeen gewenschte, durven hopen, indien de ondervinding niet waarschuwend in herinnering bracht, hoe langzaam Frankrijk werkt aan de ontwikkeling van zijne koloniën.

In het onderhoud met den redacteur van L. D. C. zeide Sarraut, dat het vredesverdrag het einde gebracht had van het tijdperk van verovering of koloniale uitbreiding. Alle krachten zijn nu te richten op voortbrengen, in verband echter met een goede inboorlingenpolitiek en decentralisatie. Naar gelang het gebied zich uitbreidde, werd een gelegenheidswetgeving en een voorloopige organisatie ingevoerd. Wat zoo te hooi en te gras in elkaar werd gezet, moet nu in een meer praktischen vorm worden om- en vastgezet.

Ten einde de rijkdommen van 't overzeesche gebied in ruime mate aan Frankrijk ten goede te doen komen, is in de allereerste plaats een handelsvloot noodig. Daarnaast komt de eisch om zeer spoedig de groote werken uit te voeren, als aanleg van spoorwegen, wegen en havens, die door den oorlog onuitgevoerd zijn gebleven. Om dit alles te bereiken is geld noodig, milliarden zelfs. Werd met deze laatste vraag volstaan met een verwijzing naar de plannen van den onlangs afgetreden minister van financiën Klotz, voor een

crédit national d'outre mer, waaarover wij eerder in deze rubriek geschreven hebben, op de andere punten is minister Sarraut dieper ingegaan.

Om een handelsvloot te krijgen, die in de behoeften voorziet, zijn associatie en medewerking van moederland en koloniën onvermijdelijk noodig. Het kan niet van 't moederland alleen uitgaan. Ook voor het tweede punt, de te volgen inboorlingenpolitiek, ligt de goede oplossing in dezelfde lijn. Alle groote ontwerpen, alle mooie droomen zijn slechts te verwezenlijken door de medewerking van en in samenwerking met de inlanders. De associatie-politiek is de eenige waardige opvatting. En zij berust niet op een utopie, in dit opzicht gaan belang en gevoel samen. De Europeaan kan in die ver afgelegen gewesten slechts werken in een milieu van vrede en veiligheid, dat alleen te verzekeren is door een volstrekt loyale onderlinge verhouding met de millioenen inboorlingen.

Minister Sarraut acht die verhouding verzekerd door de samenwerking in den oorlog. De volkeren, die onder Fransch bestuur staan, hebben getoond in de Franschen voogden, beschermers, gidsen te erkennen, die hen naar een betere toekomst brengen, welke zij zonder die leiding nooit zouden hebben leeren kennen. Deze opvatting van 't verleden moet zich in de toekomst nog sterker doen gevoelen. Men heeft de inboorlingen opgeroepen om hun bloed voor Frankrijk te storten. De aangegane schuld legt den plicht op om hun onderwijs te geven, hen te beschermen, hen, in verhouding tot hun ontwikkeling, deelgenoot te maken in de gemeenschappelijke zaak.

Dit staat dan weer in verband met het als derde genoemde punt: decentralisatie. Hij wil aan de hooge ambtenaren een groote mate van zelfstandigheid geven. In Indochina heeft hij bij ondervinding de bezwaren leeren kennen verbonden aan een door vele voorschriften te beperkte vrijheid der gouverneurs. Onder contrôle van den ministeer en van 't parlement moet 't initiatief der gouverneurs vrije baan vinden, in samenwerking met de bestuursorganen in de kolonie en met de vertegenwoordigers van de inlandsche bevolking. Deze laatsten moeten niet gekozen worden volgens een voor alle koloniën gelijk stelsel, maar wel overal naar een stelsel dat zich aanpast bij den graad van ontwikkeling van het betrokken volksdeel.

Zijn droom gaat overigens voor Fransch Afrika tot een samenvoeging van de daar verbrokkelde deelen tot een Afrikaansche eenheid onder eenhoofdig bestuur. Dat is weer een bestuurscentralisatie in de algemeene decentralisatie-idee.

Het urgentieprogramma, door de directie van L. D. C. aangegeven in haar enquêtebrief aan de leden van de koloniale groep der Kamer, is samengevat in deze vier punten. 1e. Aan de koloniën de middelen verschaffen voor vervoer over zee, in veel grooter mate dan deze thans beschikbaar zijn; in de behoefte aan schepen kan deels worden voorzien uit de aan Frankrijk toegewezen Duitsche tonnenmaat.

2e. Betere inrichting van de koloniale havens.

3e. Uitbreiding van het spoorwegnet (verlenging van eenige bestaande lijnen, voltooiing van de Flues-Kayeslijn, aanleg van een baan in Kongo, enz.).

4e. Vermeerdering en verbetering van de arbeidsvoorziening, eensdeels door bestrijding van de ontvolking, de kindersterfte, de inlandsche ziekten, andersdeels door ruime ontwikkeling van het beroepsonderwijs, in het bijzonder van dat voor den landbouw.

Wij zullen, het spreekt vanzelf, niet alle antwoorden vermelden, die L. D. C., aanvangende met haar nummer van 17 Februari, heeft weergegeven. Een betrekkelijk groot aantal volstaat met instemming te betuigen, of geeft het urgentieprogram in een beetje andere woorden weer. Van datgeen wat anderen er tegen in brengen of er aan toevoegen, meenen wij hier alleen het voornaamste te moeten geven.

De député des Bouches du Rhône, voorzitter van de Kamer van Koophandel te Marseille, Hubert Giraud, wil het eerste punt omzetten in het verschaffen van vervoermiddelen voor den handel over zee aan de maritieme onderneming, die den handel op de koloniën eigenlijk drijven.

Wil de afgevaardigde van de Bas Rhin, Jaeger, de inspanning successievelijk gericht zien op een der koloniën, te beginnen met Noord-Afrika, de deken van de Kamer, député van de Seine-inférieure, Siegfried, wil haar in de eerste plaats gericht zien op de verkrijging van de grondstoffen, waaraan de Fransche nijverheid groot gebrek heeft.

Vele député's voegen aan de 4 punten de in Frankrijk te voeren „propaganda" toe, in overeenstemming met den heer Raynaldy, die om apostelen vraagt, welke Frankrijk zijn eigen koloniën zullen leeren kennen en liefhebben. De heer Tapponnier wijst hierbij nog op 't belang van een goede vertegenwoordiging, ook in 't buitenland, om daar volle en juiste waardeering te verkrijgen voor hetgeen Frankrijk en de koloniën op de wereldmarkt kunnen brengen.

De afgevaardigde van de kolonie Réunion, G. Boussenot, roept om ruimer deelneming van 't Fransche kapitaal in de koloniale ondernemingsgeest en om aanmoediging van de Franschen die naar de koloniën gaan, in tegenstelling met de bemoeilijking, welke deze thans te vaak van bestuurszijde ondervinden.

Ter beëindiging halen wij — verkort — drie wenschen aan, welke de député van l'Ain, secretaris van de koloniale groep, in 't nummer van 25 Februari breeder heeft uitgewerkt: a. De regeering stelle een soort inventaris op van de rijkdommen der koloniën, opdat Frankrijk wete wat daar te krijgen is. b. Zij stelle omgekeerd de Fransche nijverheid op de hoogte van de behoeften der koloniën. c. Een stelselmatige koloniale propaganda, bij welk punt hij herinnert aan 't plan voor een koloniale tentoonstelling te Parijs in 1925, die de grondslag zou worden voor een blijvend koloniaal museum. Maar blijvend moet ook worden de propaganda in boek, revue, dagblad en vooral in de inrichtingen van lager- en middelbaar onderwijs.

De Turksche kwestie.

Hoe moeilijk of 't ook is het iedereen naar den zin te maken en hoeveel last een politiek leider ook vaak van oude plunje kan hebben, Lloyd George heeft de gave om tegenstrijdige belangen te bevredigen, of althans te paaien, en onder zijn oude plunje heeft hij beschouwingen en toezeggingen beschikbaar van zóó uiteenloopende en soms zelfs zóó tegenstrijdige strekking, dat hij zich, zelfs in zijn inconsequentie, altijd als zeer consequent kan voordoen, door zich op een dier vroegere verklaringen te beroepen. Zoo ook weer bij de in het Lagerhuis gehouden rede over de betreffende Konstantinopel te volgen politiek. Tijdens den oorlog stond hij aan de zijde van hen, die den sultan buiten Europa wilden drijven. Bij de behandeling ter vredesconferentie drong de stem der Mahomedanen uit alle deelen van de wereld, en wel 't sterkste uit Britsch Indië, tot de vergaderzaal door, dreigend klonk deze: „wie aan den Grooten Heer te Stamboel komt, krijgt met ons te doen." De uitspraak luidde, dat de Sultan te Konstantinopel mocht blijven. Maar vóórdat dit als een officieele beslissing geformuleerd was, stevende een Britsch smaldeel naar de Bosporus, om daar voogdij te gaan uitoefenen, en mede vormde zich in Engeland zelf een vrij sterke protestbeweging tegen 't verlaten van het tijdens den oorlog ingenomen standpunt. Voor elk ander dan Lloyd George zou het moeilijk zijn geweest 't kluwen te ontwarren. Hij herinnerde aan zijn in December gehouden redevoering, waarin hij over de Dardanellen sprekende gezegd had: „de poortwachter zal niet dezelfde zijn en er zal een andere wachter aan de poort staan"; daarmede is volstrekt niet bedoeld geweest, dat de Porte verplaatst moest worden. De uitspraak zal, zeide hij, naar de letter en den geest in vervulling gaan. De dardanellen zullen geïnternationaliseerd en geneutraliseerd worden.

Naast deze verklaring van een doortrekken der vroeger reeds aangegeven lijn, liet hij toch den uit Indië gekomen invloed recht wedervaren. De twee Indische vertegenwoordigers ter vredesconferentie, de maharaja van Bikamir en lord Sinha, beiden geen Mohamedaan, hebben sterk doen uitkomen, dat de Britsche onderdanen in Indië het verdrijven van de Turken uit Konstantinopel als een grove trouwbreuk zouden beschouwen.

Waarom zou men het ook doen? vroeg Lloyd George. Wraakzucht zou beneden de waardigheid van 't Britsche volk wezen. Straf? De vredesvoorwaarden zullen de Turken, ook zonder dit, zwaar genoeg straffen. Den sultan wordt meer dan de helft van zijn Rijk ontnomen en zijn hoofdstad, waar hij blijven mag, bevindt zich onder geallieerde vlag. Hij is zijn leger, vloot en gezag kwijt.

Over de vredesvoorwaarden zeide hij, dat als eerste doel de vrijheid der zeeëngten beoogd werd, als tweede de bevrijding der niet-Turksche gebieden van de Turksche overheersching. Zelfs voor een Turksch bestuur over de overwegend Turksche landstreken worden voorwaarden gesteld, daarvoor moeten betrouwbare waarborgen gegeven worden voor bescherming der minderheden en voor de tot nu toe veelal belemmerde ontwikkelingsmogelijkheid.

Turkije zal van de bewaking der zeeëngten ontheven worden, zijn forten worden ontmanteld, in de nabijheid er van mag het geen troepen hebben. De geallieerden zullen zelf het toezicht over den toegang tot de Zwarte Zee regelen en beschermen.

Ten slotte verzekerde hij, dat alle voorzorgsmaatregelen, die in de macht der entente zijn, getroffen zijn, om de christelijke minderheden in de toekomst onder

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

de onmiddellijke bescherming van Engelsche, Fransche en Italiaansche strijdmachten te stellen.

Men voelt de poging weer om allen te bevredigen of althans te paaien. Of dit met succes zal worden bekroond? De Mohamedanen vinden het bezetten van de Dardanellen en de voogdij over Konstantinopel een vermomde verbanning van den Sultan. De Britsche malcontenten verwachten daarentegen dat de Turken binnenkort, alle maatregelen ten spijt, weer de oude politiek en de oude practijken in hun Europeesch gebied zullen hervatten. Wat van de toegezegde bescherming der minderheden en der christenen te wachten is wordt door 't lot der Armeniërs op treurige wijze gedemonstreerd. Vooralsnog is niemand tevreden.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

PROPAGANDA-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 6 Maart 1920* om 2 uur nam. ten huize van den Heer Ed. Cuypers, Jan Luykenstraat 2, Amsterdam.

Agenda:

Zie Kol. Weekblad 26 Febr. 1920, No. 9.

De wd. Secretaris
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

AGENDA voor de JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Dinsdag 9 Maart a.s.* des avonds 8 uur in het gebouw Laan van Meerdervoort 187.

1°. Jaarverslag over 1919.
2°. Rekening en Verantwoording der Penningmeesteres over 1919.
3°. Begrooting 1920.
4°. Verkiezing van 3 bestuursleden; periodieke aftreding van Mevrouw E. Th. Nijenhuis-van Beusekom en de Heeren R. Zuijderhoff en L. A. Bakhuis.
5°. Opmaken van dubbeltallen voor de verkiezing van 2 leden voor het hoofdbestuur, periodieke aftreding van Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher en den Heer R. Zuijderhoff.
6°. Voorstellen ter behandeling op de jaarlijksche Algemeene Vergadering van het Hoofdbestuur.
7°. Rondvraag.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van de Afdeeling Rotterdam:

ALGEMEENE VERGADERING ten kantore der Nederl. Handel Mij. ten 2 ure op *Donderdag 11 Maart a.s. 1920.*

1. Notulen der vorige Algemeene Vergadering.
2. Jaarverslag over 1919.
3. Rekening en verantwoording over 1919.
4. Verkiezing nieuwe Voorzitter.
5. Verkiezing nieuwe Secretaris.
6. Verkiezing nieuwe Bestuursleden.
7. Verkiezing afgevaardigde ter Algemeene Vergadering.
8. Opgave onderwerpen, welke onze afdeeling eventueel wenscht te berde te brengen.
9. Hetgeen verder ter tafel gebracht zal worden.

Z. MARCELLA,
Secretaris.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

OPROEPING VAN TWEE PSYCHIATERS VOOR EEN OP TE RICHTEN INSPECTIE-BUREAU VOOR HET KRANKZINNIGENWEZEN BUITEN DE GESTICHTEN IN NED.-INDIE.

Wanneer de daartoe op de ontwerp-Indische begrooting voor 1920 gebrachte gelden zullen zijn toegestaan, bestaat voor een tweetal psychiaters gelegenheid om c.q. na eenige voorbereiding naar Nederlandsch-Indië te worden uitgezonden, ten einde te worden werkzaam gesteld op een nieuw in het leven te roepen inspectiebureau voor het krankzinnigenwezen buiten de gestichten daar te lande.

Aan de betrekking is eene bezoldiging verbonden van ƒ 500 per maand, met vijf verhoogingen van ƒ 100 per maand telkens na drie jaren dienst, terwijl voor een der uit te zenden artsen uitzicht bestaat op eene spoedige bevordering tot inspecteur op eene bezoldiging van ƒ 1000 's maands, met eene verhooging van ƒ 200 's maands en eene van ƒ 150 's maands, telkens na drie jaren dienst, tot een maximum van ƒ 1350 's maands.

Gegadigden die reeds ervaring bezitten kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, bij de berekening waarvan de jaren van werkzaamheid als psychiater binnen de keerkringen voor vol en die buiten de keerkringen voor de helft medetellen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor landsrekening in de eerste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 5000;

c. indien de uit te zenden psychiaters gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijkscontributie aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende totdat daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat.

Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwen 2 maanden en door ongehuwden 1 maand bezoldiging en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk 1 maand bezoldiging te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Ook ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, enz. staat de psychiater gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië

De uit te zenden psychiaters zijn verplicht de in verband met hunne voorbereiding en uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van voorbereiding en uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen 8 jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen moeten zich vóór 15 Maart 1920 bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9e afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld.

(Nederlandsche Staatscourant van 10 Februari 1920, No. 28.)

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de verzorging van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin. Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof–Groenmarkt. AMSTERDAM, Kalverstraat–Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

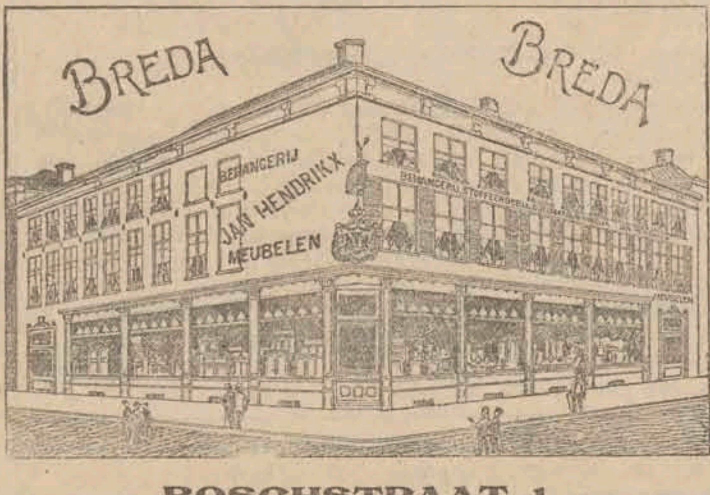
Heulstraat 13 ...... Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ....

Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sorteering, prima coupe en kwaliteiten.

BOSCHSTRAAT 1. 104

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag.

Telefoon No. 3902. 39

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

1

SPORTARTIKELEN

TRUIEN
GOLFERS (Sportmantels)
MUTSEN
KOUSEN
ECHARPES
HANDSCHOENEN

voor Dames Heeren en Kinderen

Techn. Installatiebureau „ZWART"

's-Gravenhage

Hoofdkantoor: VAN BOETZELAERLAAN No. 310
TELEFOON SCH. 1499 218

Filiaal: REINKENSTRAAT No. 22 b/d L. v. Meerdervoort.

Verwarming - ELECTRICITEIT - Sanitair

Toonzaal van Electr. Verlichtings- en Verwarmingsapparaten

Fa G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage

Daendelsstraat 8. Tel. H. 6882

Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Mooie collectie Bontstellen

Seal Bisam Mantels

187

Middelbare Koloniale Landbouwschool

te DEVENTER.

Aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te **Deventer** is, met ingang van 1 September 1920, te vervullen de betrekking van:

Leeraar in algemeene landbouwkunde, bemestingsleer en kennis van den grond.

Salaris f 3360.— tot f 5280.— bij 19 of meer lesuren per week of f 850.— benevens f 140.— tot f 220.— per wekelijksch lesuur (verminderd met 4 % standplaatsaftrek) bij 10 tot en met 18 lesuren per week.

Sollicitaties **vóór 16 Maart a.s.** bij gezegeld adres te richten tot den Directeur van voornoemde school, door wien, op verzoek, nadere inlichtingen worden verstrekt.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg*.

5 pCt. Pandbrieven *tegen beurskoers.*

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen

levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.